Head iseseisvus-päeva!

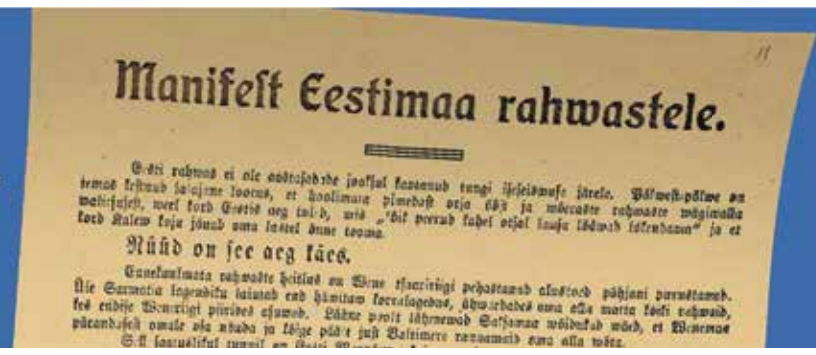

Kohtumiseni 24. veebruaril kl 17 Tammsaare pargis

www.tallinn.ee/kesklinn • **19. veebruar 2020**

Kesklinna Sõnumid

Iseseisvuspäev kõigile Eestimaa rahvastele

24. veebruari õhtul kõlab Tallinnas Tammsaare pargis kümnetes keeltes iseseisva Eesti riigi auks 102-aastane iseseisvusmanifest.

Kesklinna vanema Vladimir Sveti sõnul on iseseisvusmanifesti ettelugemine paljudes Eestimaa rahvaste keeltes austusavaldus 102-aastaseks saavale Eesti riigile ja seda maad oma koduks pidavale enam kui sajale rahvusele.

Et 1918. aastal meie riigile aluse pannud deklaratsioon oli mõeldud kõigile Eestimaa rahvastele, siis vabariigi aastapäeva õhtul loevad seda oma emakeeles ette kümnete Tallinnas elavate rahvaste esindajad. Kindlasti on nende seas nn suurte keelte – kümnete miljonite inimeste emakeele kandjad, aga ka näiteks gruusia, tatari, seto, heebrea, rootsi ja paljude väiksemaarvuliste rahvaste keele kõnelejad. Mõistagi loetakse manifest ette ka eesti keeles.

Iseseisvusmanifest pealkirjaga „Manifest kõigile Eestimaa rahvastele" on Eesti Vabariigi väljakuulutamise deklaratsioon, mida on nimetatud ka meie riigi sünnitunnistuseks. Eesti Maapäeva vanematenõukogu võttis manifesti vastu 21. veebruaril 1918 ja see oli kavas 24. veebruaril Estonia teatris ühe etenduse vaheajal ette lugeda. Kuna aga plaan nurjus, loeti manifest avalikult ette Pärnus 23. veebruaril.

Iseseisvuse väljakuulutamiseks kavandatud päevast sai Eesti Vabariigi sünnipäev ja nüüdne manifesti esitamise koht Estonia kõrval asuvas Tammsaare pargis viitab samuti seosele ajaloolise paigaga.

„Manifest kõigile Eestimaa rahwastele" kuulutas: „Eesti rahwas ei ole aastasadade jooksul kaotanud tungi iseseiswuse järele. Põlwest põlwe on temas kestnud salajane lootus, et hoolimata pimedast orjaööst ja wõõrast rahwaste wägiwallawalitsusest, weel kord Eestis aeg tuleb, mil „kõik piirud kahel otsal lausa lööwad lõkendama" ja et „kord Kalew koju jõuab oma lastel õnne tooma". Nüüd on see aeg käes."

Toetudes „rahwaste enesemääramise õiguse peale" teatas deklaratsioon Maapäeva otsusest: „Eestimaa tema ajaloolistes ja etnografilistes piirides kuulutatakse tänasest peale iseseiswaks demokratliseks wabariigiks." Samuti manifesteeriti, et „kõigi naabririikide ja rahwaste wastu tahab Eesti wabariik täielikku politilist erapooletust pidada, ja loodab ühtlasi kindlasti, et tema erapooletus nende poolt niisama ka täieliku erapooletusega wastatakse".

Eesti Ajutise Valitsuse esmaülesanneteks kuulutas dokument: tagada kõigi vabariigi kodanike võrdsus „usu, rahwuse ja politilise ilmawaate peale waatamata"; kindlustada „rahwuskulturilised autonomia õigused" rahvusvähemustele; samuti panna maksma kõik kodanikuvabadused („sõna-, trüki-, usu-, koosolekute-, ühisuste-, liitude- ja streikidewabadused").

Manifesti viimastel ridadel seisab: „Elagu iseseisew demokratiline Eesti wabariik! Elagu rahwaste rahu!"

Sõbrapäevast on süda Politseiaias

Politseiaeda riputati sõbrapäeva eelõhtul jälle igaühele võtmiseks soovikaarte ja taas saab kevade saabumiseni koos sõpradega valgussüdame juures pildistada.

Kui soovikaardid olid pargis saadaval üksnes sõbrapäeval, siis südamekujuline valgusinstallatsioon koos puid ehtivate valgussüdametega on kavas jätta parki kevade alguseni.

Ligi 600 soovikaarti valmistasid nagu eelmiselgi aastal Kesklinna kooliõpilased – 21. koolist, Kadrioru saksa gümnaasiumist, Kesklinna vene gümnaasiumist, Kanutiaia huvikoolist ja Kesklinna noortekeskuse külastajad.

TALLINNA KESKLINNAS ELAB 62 893 INIMEST.

Viimase kuu jooksul suurenes Kesklinna elanike arv 190 võrra ehk linnaosadest kõige rohkem. Tallinnas kokku kasvas elanikkond 631 inimese võrra. Viimase aasta jooksul on Kesklinna lisandunud 2123 elanikku.

Allikas: rahvastikuregister, 1. veebruar 2020

Loe lk 3 Roheline kool

Loe lk 4 Imetegija

Loe lk 5 TÜG 100

Loe lk 5 Südamete reede

Kesklinna Sõnumite järgmine number ilmub **18. märtsil**.

Väljaandja:
Tallinna Kesklinna Valitsus
tel: 645 7229
e-post:
kesklinnasonumid@tallinnlv.ee
Trükki toimetanud: OÜ Rkontor

TÄHTSAD TEEMAD

Aed linna südames? Miks mitte!

Esimene küsimus, millest algab iga vestlus aiapidamisest linnas, on seotud sellega, kui tervislik on üldse süüa midagi, mis on kasvatatud kas Pärnu või Narva maantee lähistel. Vastus on üllatavalt samasugune, nagu iga poest ostetud köögivilja puhul: neid tuleb lihtsalt enne lauale panemist pesta. Kesklinna peamiste sõlmpunktide juures tehtud uuringud näitavad, et linnas kasvatatud toit kõlbab süüa.

Eelmisel aastal käivitas Tallinn kogukonnaaedade katseprojekti. Idee on väga lihtne: võimaldada linnaelanikel tegeleda aiandusega ja kasvatada söödavaid köögi- ja juurvilju linnamelu keskel. Sel aastal projekt jätkub ja loodetavasti hõlmab veelgi rohkem linnakodanikke.

Teine küsimus on tavaliselt seotud asja praktilisema poolega: kus siis Kesklinnas saab kogukonnaaeda pidada? Pole ju meil linnasüdames suuri vabu rohealasid. Tegelikult polegi kogukonnaaia pidamiseks väga palju ruumi vaja. Piisab ka väiksemast rohealast, mis oleks inimestele hästi ligipääsetav, kus on mõnisada ruutmeetrit vaba ruumi ja piisavalt päikest. Läheduses peaks olema võtta ka kastmisvett.

Linn omalt poolt annab aiahuvilistele tasuta istutamiskaste, mulda, seemneid ja vajalikke töövahendeid. Olulisem on aga see, et keskkonna- ja kommunaalametis töötab lausa kaks spetsialisti, kes kogukonnaaedade projekti kureerivad ja on alati valmis nõustama aiapidajaid. Ühtlasi aitavad nad kogukonnal aru saada, kuidas oma aeda edukalt ja püsivalt pidada.

Möödunud aastal toimis Kesklinnas kaks avalikku kogukonnaaeda: endisel lastestaadionil nn superministeeriumi taga (Ameerika aed) ja Juhkentali asumis Püssirohu tänava mänguväljaku ääres (nn Aafrika aed). Mõlemad on tõenäoliselt kasutusel ka sellel aastal. Kõigi eelduste kohaselt alustatakse tänavu kogukonnaaia harimist Kollasel tänaval Kadrioru ja Raua asumi piiril.

Kõige olulisem nende aedade puhul on aga kogukond inimesi, kes oma väikese kasvanduse eest hoolt kannavad, üksteist aiatöödes aitavad ja koos õpivad harima aeda linna tingimustes.

Need linnakodanikud aga, kel peaks tekkima soov tegeleda linnas aiandusega, võivad julgelt pöörduda linnaosavalitsuse poole – äkki on mõnes kogukonnaaias veel vaba kast, kus endale või lähedastele midagi maitsvat kasvatada saaks?

Vladimir Svet
Kesklinna vanem

Tammsaare pargis avati kohvik-paviljon

12. veebruaril tegi Tammsaare pargis pidulikult uksed linnarahvale lahti kohvik-paviljon, mis on rajatud kunagi pargis asunud Uue turu hoone vundamendile.

Paviljoni ehitamisel arvestati ajaloolise väärika turuhoone põhiplaani ja selle säilinud osadega. Hoones asuvad pitsarestoran Pomo ja veidi klassikalisem kohvik-restoran Café Opera. Kolmas söögikoht paikneb keldrikorrusel, kus hakkab pakkuma elavat muusikat ja kvaliteetset kultuuriprogrammi.

„Pargikultuur Tallinnas on viimastel aastatel arenenud jõudsalt ja üha rohkem on meil rohealasid, kus olla koos perega, kus mängida, lihtsalt vaba aega veeta või vajadusel ka tööd teha. Kesklinnas on hakanud arenema ka pargikohvikute kultuur. Loodan, et miljöösse hästi sobituvaid kohvik-paviljone kerkib meie parkidesse veelgi," ütles Kesklinna vanem Vladimir Svet.

Paviljoni ehitas Astlanda Ehitus Tammsaare pargi linnaruumilise lahenduse ideekonkursi võidutöö „Belle Epoque" alusel, mille autoriks olid Kadarik Tüür Arhitektid.

Eakate nõukogus

Eakate nõukogu järgmine kokkusaamine on 23. aprillil. Algusega kell 15.30 saame Hopneri maja III korruse saalis kuulata abilinnapea Aivar Riisalu arutelu sellest, kuidas muuta Tallinn atraktiivsemaks eakatele turistidele. Võimalus kaasa rääkida ja esitada küsimusi.

Raekoja platsi jõulukuusest saab teerada

Vastuseks üleskutsele leida Raekoja platsi jõulukuusele otstarbekas jätkukasutus tuli sadakond huvitavat ettepanekut.

Algatasime ideekorje ajendatuna Ülle Emmari kirjast, kus ta tegi ettepaneku valmistada jõulukuusest midagi kasulikku ja jäävat. Kirja autor oli istutanud selle puu Rõika tänavale 31 aastat tagasi.

Oli positiivne üllatus, et nii paljud inimesed lasid fantaasial lennata ja saatsid meile ideid, kus ja milleks võiks meie jõulukuuske kasutada. Kõige sagedamini kordus ettepanek taaskasutada kuuske pingina või muu istumisalusena. Paraku eritab kuusk vaiku, mistõttu ei ole pinki sellest mõistlik meisterdada. Seevastu oleks aga hästi teostatav meie linnakeskkonna osakonnas sündinud mõte lõigata kuusetüvi seibideks ja rajada neist teerada Koidula lugemisnurka, mis suveks Kadriorus valmib. Niisugune lahendus on nii sümboolne kui ka jääv, nii et proua Emmari soov on arvesse võetud.

Kevadel on kavas hakata rajama lugemisnurka Lydia Koidula ja Faehlmanni tänava ristumiskoha juurde haljasalale.

Foto: Dmitri Povilaitis

Jõe ja Pronksi tänavat ootab remont

Kesklinna valitsus tutvustas Jõe ja Pronksi tänava rekonstrueerimise eskiisprojekti kohalikele elanikele, et saada selle kohta tagasisidet.

Linnal on plaanis rekonstrueerida Jõe ja Pronksi tänav, et muuta need jalakäija- ja rattarisõbralikumaks. Selleks rajatakse korralikud jalgratta- ja kõnniteed, mis on kavas ühendada juba valminud Reidi tee ja sel aastal rajatava Kunderi tänava ratta- ja kõnniteega. Rekonstrueeritakse nii tänavaalused kommunikatsioonid kui ka teekate. Mõlemale tänavale tulevad bussipeatused, sest pärast tööde lõppu hakkab seal liikuma ühistransport. Uue ilme saab ka haljastus.

TALLINNA VANALINNA PÄEVAD JA HEA LAPS ESITLEVAD: LUGUDE KONKURSS "VANALINNA KUMMITUSLOOD"

TALLINNA VANALINNA PÄEVAD XXXXI

Ootame 1.-7. klassi lapsed esitama oma illustreeritud lugusid kummitustest, kes tegutsevad Vanalinnas. Maksimaalne kirjatüki pikkus on kuni A4.

Tööd tuleb esitada 1. aprilliks Tallinna Kesklinna Valitsusse (Nunne 18).

Võitjad kuulutatakse välja 6. juunil Vanalinnapäevade lastealal. Võitjad saavad auhinnatud ning tööd trükitakse lasteajakirjas "Hea Laps".

HEA LAPS KOOLILASTE AJAKIRI

Rohkem infot: www.vanalinnapaevad.ee

info@vanalinnapaevad.ee facebook.com/TallinnOldTownDays/ #vanalinnapaevad

TÄHTSAD TEEMAD

Roheline kool väärtustab keskkonda

Kadrioru saksa gümnaasiumi 10. klassi loodussuuna õpilased tahavad gümnaasiumi jooksul läbida 820 km pikkuse Peraküla–Aegviidu–Ähijärve matkaraja. Esimese kahepäevase etapiga läbiti 40 km Nõvalt Ristile. Pilt esimeselt matkapäevalt Alliklepa rannas.
Foto: Kaspar Tuulik

Meist kõigist sõltub, milline elukeskkond jääb järgnevatele põlvedele. Rohelise kooli programm tõestab, et Tallinn väärtustab keskkonnaharidust.

Lapsed on õpetusele teadupärast täiskasvanuist vastuvõtlikumad, mistõttu on tänuväärne, et paljud koolid ja lasteaiad üle Eesti tegelevad süsteemselt keskkonnaharidusega. Varakult omandatud lihtsad tõed – näiteks vett kraanist mitte jooksma jätta, ruumist lahkudes tuled kustutada, toitu ei saa raisata, paberit kasutada säästlikult jne – talletuvad kogu eluks.

Ülemaailmne keskkonnaharidusprogramm *Eco-Schools Global*, mida juhib Taanis asuv Foundation of *Environmental Education*, sai Eestis nimeks Roheline kool. Programmiga on liitunud 68 riiki üle maailma, Eesti 2016. aastast. Liitunutel on võimalik pälvida üleilmse tuntusega ökomärgis Roheline lipp.

Eestis juhib programmi looduskaitse selts ja tegevusi kavandab Tartu keskkonnahariduse keskus. Liitunud 130 haridusasutusest on ligi pooled – 62 Tallinnast (sh üks huvikool). Neist 27 lasteaeda ja 8 kooli on juba Rohelise lipu omanikud. Sellise maineka tunnustuse pälvimine näitab suurepärast tööd. Programmis osalejaid võiks aga olla veelgi rohkem.

Mida see annab?

Programm aitab kujundada säästvalt mõtlevaid keskkonnateadlikke inimesi. Usun, et keskkonnateemadega tegeldakse teisteski koolides ja sestap kutsun kõiki Tallinna haridusasutusi osalema Rohelise kooli programmis. See aitab koolil oma tegevused süsteemsemaks muuta.

Roheline kool hõlmab 12 keskkonnateemat: kooliõu, meri ja rannik, vesi, prügi, tervis ja heaolu, globaalne kodakondsus, elurikkus ja loodus, transport, energia, toit, jäätmed ning kliimamuutused. Igal aastal valib haridusasutus endale kolm põhiteemat. Eesmärke täidetakse ühiselt – koos tegutsevad lapsed, õpetajad, haridusasutuse teised töötajad ja lapsevanemad. Haridusasutus peab oma tegevuse nähtavaks muutma, luues kas keskkonnategevusi kajastava blogi või teemalehe kooli kodulehel.

Rohelise lipu saamiseks tuleb ellu viia seitsmest sammust koosnev strateegia: moodustada töörühm, teha keskkonnaülevaatus, koostada tegevuskava, teha seire ja hindamine, siduda tegevused õppekavaga, teavitada ja kaasata, töötada välja keskkonnapõhimõtted ja jagada neid.

Rohelist lippu saab taotleda üks kuni kolm õppeaastat programmis osalenud haridusasutus. Tänavu tuleb taotlus esitada 30. aprilliks; vahearuande esitamise tähtaeg on 7. mai. Taotluse vaatab läbi žürii, kuhu kuuluvad linna keskkonna- ja kommunaalameti, haridusameti, Tartu keskkonnahariduse keskuse, riigi keskkonnaameti ja keskkonnahariduse organisatsioonide esindajad. Lipp antakse kaheks aastaks.

Programmiga liitunud lasteasutused saavad võimaluse vahetada omavahel teavet ja kogemusi, osaleda teemaseminaridel, muuta loodusõpetus mitmekesisemaks ja võimaluste rohkemaks. Rahvusvaheline võrgustik aitab leida koostööks partnerkoole võõrsil. Tallinnas on üks suur motivaator õppeaed – Roheline kool saab kujundada just oma vajadustele vastava õppeaia, mis omakorda aitab edendada õuesõpet ja linnaaiandust. Lastes tärkav ja juurduv loodusearmastus on aga kogu programmi kõige positiivsem tulemus.

Tallinna koolide osalemist programmis toetab suurel määral keskkonna- ja kommunaalamet. Teema kohta võib uurida lähemalt Tallinna veebilehelt, kust saab infot ka õppeaedade toetusmeetmete kohta.

Kalle Klandorf
abilinnapea

Rohelised koolid

Tallinna 232 haridusasutusest (koolid ja lasteaiad kokku) osaleb Rohelise kooli programmis ligi 27% (62). Enim osalejaid on Lasnamäelt (17 ehk 36%), kõige vähem Põhja-Tallinnast ja Piritalt. Kesklinnast on liitunud kümme lasteaeda ja neli kooli.

Lasteaiad:

Kadrioru, Endla, Sipsik, Südameke, Liivalossi, Liivamäe, Mesimummu, Päevalille, Unistuse, Virmalise

Koolid:

Gaia kool, Kadrioru saksa gümnaasium, Sakala eragümnaasium, Tallinna ühisgümnaasium

Noortesport saab linnalt toetust

Tallinna linn toetab sel aastal noorte sporditegevust 5,93 miljoni euroga.

Ühtekokku toetatakse 158 spordiklubis 22 190 harrastajat ja 524 treenerit. Linna eraldatava ligi 6 miljoni euroga tagatakse harrastajate ja treenerite pearaha baassummas 200 eurot, millele lisandub kvaliteetse spordiklubi puhul veel lisatoetus 50 eurot harrastaja kohta.

Abilinnapea Vadim Belobrovtsevi sõnul soovib linn pakkuda noortele oma spordiharrastusega tegelemiseks võimalikult head tingimused. „Viimastel aastatel on positiivseks suundumuseks saanud nii toetust saavate spordiklubide kui ka -harrastajate arvu kasv ning see tendents jätkub ka tänavu. Nii ületas spordiharrastajate hulk 22 000 piiri ja kasvanud on ka toetust saavate treenerite arv," sõnas Belobrovtsev.

Sporditegevuse toetust saavad spordiklubid ja -koolid 7–19-aastaste Tallinna noorte ja puuetega harrastajate ning püsiva töövõimetusega (vähemalt 40%) inimeste sporditegevuse korraldamiseks.

Vanalinna otsitakse jäätisemüüjaid

Kesklinna valitsus kuulutas välja kuni 3. märtsini kestva pakkumiskonkursi jäätisemüügiks vanalinnas.

Eelläbirääkimistega pakkumisel anname jäätise müümiseks kasutada seitse kohta vanalinna käidavates paikades. Need asuvad Vana-Viru 14, Nunne 3, Harju ja Valli tn ääres, samuti Toompeal Nevski katedraali kõrval, Kanuti aias ja Vabaduse väljakul. Ühe müügikoha suurus on 2,5 ruutmeetrit.

Pakkumisele pandud müügikohtade üüri alghind on 70 eurot 1 m² eest kalendrikuus. Lisateavet saab Tallinna veebilehe ametlike teadete rubriigist, samuti on võimalik tutvuda linnarajatise üürimise tingimuste ja asendiplaanidega Kesklinna valitsuse ettevõtluse sektoris Nunne 18 tuba 312, tel 645 7226.

Pakkumised tuleb esitada eelviidatud aadressil kinnises ümbrikus 3. märtsi kella 11-ni.

Foto: Dmitri Povilaitis

Kesklinna valitsuse hoonele paigaldati maja vanust tähistav tuulelipp. Kui arhitekt Otto Schott hoone kavandas, nägi ta torni tippu ette ka tuulelipu. See jäi 1907 valminud hoonele aga toona paigaldamata. 113 aastat hiljem sai ehitus lõpule viidud tänu sepisemeister Eerik Kõutsi kätetööle.

KULTUUR

Kersti Kuusk – imetegija

„Kersti on imeline muusikaõpetaja, kelle käe all hakkavad kõik lapsed laulma," hindas üks lapsevanem õpetaja Kersti Kuuske. Tema kohta ei kuule ühtki nurinat kolleegide, laste ega vanemate suust.

Endla lasteaia muusikaõpetaja Kersti Kuusk pälvis läinud aasta õpetajate päeval nii Tallinna kui ka terve Eesti mastaabis aasta lasteaiaõpetaja aunimetuse. See pole üksnes aastatepikkuse tööga teenitud tasu, vaid ka tunnustus sütitavate ideede ja muusikaarmastuse edasiandmise eest.

Kui uurida, mil moel õpetaja Kersti oma tööd teeb ja mida erilist tema tunnid pakuvad, siis saab huvitavaid vastuseid: improvisatsioonilised muusikatoad, kus alanud laul võib kulgeda teab kuhu, kus regivärsiline vaimukas luulerida leiab kohe viisijupi; muusika-muinasjutu rollimängud, mille käsikirja koostavad lapsed, kus kõik saavad osaleda ja endale meelepärase rolli valida. Kõik see tuleb kasuks laste loovuse arendamisel. Märgitakse sedagi, et lasteaias toimuvateks üritusteks kirjutab õpetaja Kersti tihti ise muusika, mille esmaesitamise au kuulub Endla lasteaia kasvandikele.

Pedagoogi töö hindamiseks annab hea mõõdupuu laste edenemine ja rahulolu, aga vähetähtis pole ka tagasiside nende vanematelt. Sestap lasemegi veel kõnelda asjaosalistel endil õpetaja Kerstist.

Lapsevanemad hindavad kõrgelt

- Kersti on imeline – tema käe all hakkavad kõik lapsed laulma ja naudivad esinemist.
- Tema laulud ja muusikatunnid on Endla laste lemmikud.
- Kersti juhendamisel saavad kõik Endla lasteaia lapsed esimese esinemiskogemuse.
- Ta on eeskuju – lahke, rõõmus ja sõbralik, tema võluvõti on südamlikkus.
- Kersti „tööriistakastis" on sarm ja huumor, millega ta lapsi kaasab.
- Kersti annab võimaluse ka „keelelõksus" lastele (kelle kodukeel pole eesti keel). Muusika aitab lapsi suhelda ja end väljendada, kui neil puudub ühine keel.
- Ta kaasab lapsi nii, et nad ei vastandu, vaid pakuvad üksteisele partnerlust ja soovivad koos tegutseda.
- Kersti on valmis lapse päeva õnnestumise nimel panustama oma aega.
- Lapsevanematele on Kersti äge koostööpartner. Ta on lihtsalt SUPER!

Vanemad toovad toredaid näiteid: kuidas Kersti „disainis" ühe rühma lapsevanematele mõminaräpi ja tegi hulk proove, et valmistuda lasteaia lõpupeol esinemiseks; lapsed osalesid ülelinnalisel suurel laulupäeval ja kandsid seal ette Kersti loodud „Isademaa"; tema korraldatud kontsertidel jm üritustel on alati ülev tunne, sest ta teeb kõike hingestatult.

Kolleegid tunnustavad

Endla lasteaia õpetajad tõstavad esile ideerohkust ja initsiatiivi, mis kuulub lahutamatult Kersti juurde. „Tema ettevõtmisel on Endlas tekkinud hulk uusi traditsioone ja ühisüritusi, kuhu on kaasatud kõik lapsed koos peredega, võimaldades kogeda lastel õnnestumist ja eduelamust. Seejuures on Kersti inspireeriv eeskuju, kes sütitab oma sära ja loomingulisusega."

Õpetaja Kersti Kuusk parempool.

Laste kõrval on Kersti looming inspireerinud ka õpetajaid. Umbes aasta tagasi valmis tema juhendamisel Endla lasteaia õpetajate näidend „Väike nõid" ja seda etendati volbripäeva tähistamisel. Soovist austada traditsioone tähistatakse Endlas aastate viisi leivahommikut ja ikka oskab muusikaõpetaja Kersti lisada sinna midagi uut ja lastele huvitavat.

Endla lasteaias on esindatud üle kümne rahvuse ja õpetaja Kerstile on see andnud võimaluse laiendada laste repertuaari – nad saavad laulda ka inglise, vene, soome ja rootsi keeles ning peale uue väärtusliku kogemuse võivad tunda uhkust oma päritolu üle. Lasteaia üritustel pakutakse neile vaba lava, kus laulu, luuletuse või tantsuga saab esineda iga laps, kes seda soovib. Selline võimalus on süstinud lastesse nii enesekindlust kui ka rahulolu.

Oma avatud meelega katsetab Kersti üha uusi metoodikaid. Muusikatundidesse lõimib ta väärtuskasvatuse, liikumise, kunsti, keele ja kõne. Kõik see on pälvinud kolleegide huvi nii Tallinnas kui ka üle Eesti. Teda kutsutakse lauluvõistluste žüriidesse ja ürituste patrooniks ja ikka on Kersti lahkelt nõus. Tema juhendatud solistid ja koorid on võitnud konkursse ning tema loomingut on esitatud muusikaüritustel ja lauluvõistlustel.

Nii töökaaslased, lapsed kui ka nende vanemad soovivad, et Kersti loomingulisus ja töötahe iial ei raugeks!

Laulja, laululooja ja -õpetaja

Kersti Kuusk on pärit Saaremaalt. Lõpetanud Otsa koolis Uno Loobi lauluklassi ja Tallinna ülikoolis alushariduse eriala.

On juhendanud aastaid noori lauljaid nii oma muusikaringis kui ka Kaari Sillamaa koolis. Välja andnud lastelaulude plaate ja jõululaulude kogumiku, kirjutanud laulusõnu, rikastanud muusikaliteratuuri noodikogumikega. Osalenud heliloojana Eurovisioonil ja olnud aastaid tegevlaulja. Töötab muusikaõpetajana Endla lasteaias ning huvihariduse raames teeb teistes Tallinna lasteaedades „muusikatuba" loomingulistele lastele.

MINU VEETLEV LEEDI

George Bernard Shaw' näidendi „Pygmalion" ja Gabriel Pascali samanimelise filmi ainetel
Esietendus 19. aprillil
Aleksandr Ivaškevitši juubelisünnipäevaks!

Maailma üks populaarsemaid muusikalavastusi, mille toob lavale Venemaa hinnatud koreograaf ja lavastaja Alla Sigalova. Peaosades särav ooperilaulja Elina Nechayeva ja Vene Teatri juhtiv näitleja Aleksandr Ivaškevitš. Kostüümikunstnik on Venemaa legendaarne moeajaloolane, rahvusvahelise tuntusega kunstikriitik ja kollektsionäär, Venemaa kunstide akadeemia auakadeemik Alexandre Vassiliev. Lavakujunduse autor on tuntud ja tunnustatud Gruusia teatrikunstnik Georgi Alexi-Meskhishvili. Imeline muusika, uskumatult kaunis koreograafia, vaimukad dialoogid ning kaasakiskuv süžee moodustavad nauditava ja unustamatu lavaloo, mille elegantsete ja kütkestavate peategelastega soovib publik üha uuesti kohtuda. Libreto autor Alan Jay Lerner ja helilooja Frederick Loewe jutustavad publikule erakordselt heasüdamliku, kohati väga naljaka, õrna ja tundliku loo armastusest, hasardist ... ja inglise keelest.
Etendub koostöös Concord Theatricals Ltd. (Tams-Witmark LLC volitatud esindaja)

Uuslavastuse peaosas astub üles Elina Nechayeva. Foto: Svetlana Aleksejeva

Etendused: 19. ja 26. aprillil kl 18;
21. ja 30. aprillil kl 19;
9. ja 17. mail kl 18.

Etendustel on eestikeelne sünkroontõlge kõrvaklappidega. Teater igaühele!

РУССКИЙ ТЕАТР ЭСТОНИИ
VENE TEATER

LINNAELU

Ühisgümnaasiumi esimene 100

Äsja tähistas 100. aastapäeva Tallinna ühisgümnaasium (TÜG), mis on kandnud ka numbreid 27 ja 20.

Pärnu maantee kui läänesuunalise ühendustee ääres laienesid 20. sajandi hakul jõudsalt Uue Maailma, Veerenni ja Kitseküla asum ning peagi tekkis vajadus kooli järele. 11. veebruaril 1920 tegigi linnavolikogu otsuse avada kolme asumi ühenduskohas uus algkool, mis sai järjekorranumbri 27. Hiljem oli see 20. keskkool ja 1996. aastast kannab praegust nime. TÜG-i direktor Mehis Pever ütleb, et kooli asutamine ja ajalugu annab hea ülevaate Eesti riigi ja Tallinna haridus-poliitikast ja arengust sajandi vältel.

27. algkool paiknes Suur-Pärnu mnt 47 – praegusest koolimajast sadakond meetrit trammidepoole lähemal. 1930-ndatel tekkis koolikohustuse 16. eluaastani tõstmise tõttu vajadus uute ruumide järele. 1935. aastal otsustas linnavalitsus ehitada senise puithoone asemele moodsa koolihoone praegusele asukohale Pärnu mnt 71/73. Uue numeratsiooni järgi sai kool nimeks Tallinna 20. algkool. Hoone projekteeris arhitekt Herbert Johanson, kes on koos Eugen Habermanniga ka riigikogu hoone autor. Uus koolimaja oli tollal üks moodsamaid nii ehituslikult kui ka selle poolest, et kõik klassid olid ühendatud raadiovõrku.

Asumite „ristteel" asuv kool on läbi ajaloo püüdnud olla võimalikult parim nn rahvakool, kus pankse võrdselt rõhku nii reaal- kui ka humanitaarharule. 20. keskkoolis ja hilisemas TÜG-is on kõigi teiste erialade tuntud tegijate kõrval õppinud märkimisväärne hulk ajakirjanikke. Tänavu sai presidendilt teenetemärgi kolm TÜG-i vilistlast: kooli esimese lennu (1949) lõpetanud Leev Kuum, tele- ja raadiomees Toomas Lasmann ning raadioajakirjanik Piret Kriivan. 100. sünnipäeva puhul andis kool välja vilistlaste meenutusraamatu „Sajand kooli meie moodi", kus saavad sõna teiste seas Fred Jüssi, Leev Kuum, Maimu Berg, Jan Kaus, Tõnu Tender, Marika Mikelsaar.

Fred Jüssi ja Tiiu Randviir kooli juubelipeol. Foto: Albert Truuväärt

Südamete reede Õnnepalees

Tallinna perekonnaseisuametis, laiemalt tuntud Õnnepaleena, on 21. veebruaril lahtiste uste päev.

Õnnepalee ehk ajalooline Lutheri juugendvilla tähistab tänavu oma 110. sünnipäeva. Baltisaksa puidutöösturi Martin Lutheri tellimusel valminud hoone lugu tutvustas Kesklinna Sõnumite ajalookülg novembris. Perekonnaseisuamet on majas tegutsenud 1983. aastast, hiljuti tehti põhjalik remont, mis sai väärika punkti uute riigivappide paigaldamisega abielude registreerimise saalides.

Lahtiste uste päevast 21. veebruaril kl 14–19 kujuneb Õnnepalee sünnipäeva-aasta avaüritus. Ameti juhataja Karin Kask tutvustab aasta kultuurürituste kava Õnnepalees, järgneb lühike kontsert kolmanda korruse saalis. Kell 15 on huvilistel võimalik osaleda majaekskursioonil ja lähemalt tutvuda abielude registreerimise saalidega. Üritus on tasuta.

Südamete reedel saavad külastajad esitada abiellumisavalduse menukaks kuupäevaks – Eesti taasiseseisvumise aastapäevaks 20. augustil 2020. Avalduse esitajate vahel loositakse tasuta abielutseremoonia sel kuupäeval.

Uus hinnakiri

Väljaspool Õnnepaleed muutuvad abiellumistseremoonia hinnad 1. juulist, perekonnaseisuameti ruumes jäävad kombetalituse hinnad samaks. Hinnakiri on kehtestatud tseremoonia toimumiskoha järgi: Tallinnas väljaspool perekonnaseisuametit 400 eurot, Harjumaal 500 eurot ja mujal 700 eurot. Piduliku kombetalitusega kaasnevad kulud katavad abiellujad. Viimati korrigeeriti väljaspool Õnnepaleed toimuvate kombetalituste hindu 2013. aastal.

Hinnad jäävad endiseks perekonnaseisuametis tseremooniata abielu registreerimisel tööpäeviti (riigilõiv 30 eurot), tseremooniaga abielu sõlmimisel kolmapäeval ja neljapäeval (60 eurot), elava muusika ja piduliku tseremooniaga reedel (200 eurot) ja laupäeval (250 eurot). Eelmisel aastal sõlmiti Õnnepalees 2413 abielu ning noorpaari valitud kohas toimus tseremoonia 165 korral.

Tallinn vajab bussijuhte

Kui otsite tööd, kus pakutakse vähemalt Eesti keskmist palka ning olete huvitatud arenemisvõimalustest, siis võib julgelt ühendust võtta Tallinna Linnatranspordi AS-i personaliosakonnaga telefonil 643 4067 või personal@tlt.ee. Töö Eesti suurimas kiirelt arenevas ühistranspordi ettevõttes pakub peale kindla ja korralikult tasustatud ametikoha ka 35- päevast puhkust ja sportimisvõimalusi.

Nüüdisaja busside juhtimine ei vaja kehalist jõudu ning seepärast sobib bussirool ka naiste kätte. Juba praegu on 10% meie juhtidest õrnema soo esindajad. Kui puudub vajaliku kategooria juhiluba, kuid on vähemalt b-kategooria juhtimisõigus, olete oodatud kursustele – juba 10. märtsil. Registreerida saab peeter.johannson@tlt.ee või telefonil 511 1909.

Liituge meiega, et istuda tänapäevaste loodussõbralike gaasibusside või peatseilt ka tehnika viimase sõna järgi ehitatud elektribusside rooli!

Janika Seppor
TLT AS personaliosakonna juhataja

Bussirajad luubi all

Transpordiamet kontrollib koos politsei ja mupoga ühissõidukiraja kasutamist hommikusel tipptunnil.

Linn on rajanud ligi 32 km bussiradasid, et muuta ühissõidukiga liikumine kiiremaks ja mugavamaks, ja need rajad on mõeldud ainult ühistranspordile. Liiklusseaduse järgi võivad seal sõita bussid, klienti teenindavad taksod, operatiivsõidukid ja elektriautod. Gonsiori tänaval tuvastati aga kahe tunni jooksul 97 rikkumist. Mõnel juhul kasutati bussirada ka siis, kui muutsuunaliiklusega sõidurada oli vaba.

Politsei piirdus seekord suulise hoiatusega, kuid ühissõidukiraja kasutamise kontrollreide on kavas teha edaspidi üle linna

Lapsehoiuhüvitis suurenes

Linnavalitsus kinnitas lapsehoiuteenuse hüvitise määraks sel aastal kuni 187 eurot ühes kalendrikuus ühe lapse kohta.

Hüvitise määr on võrdne munitsipaallasteaedade eelarve aluseks oleva summaga ühe lapse kohta ühes kalendrikuus, mis on 187 eurot kuus. Seega saab eralasteaias või -hoius käiva lapse vanem saab senise 173,5 euro asemel igakuisest kohatasust tagasi kuni 187 eurot lapse kohta. Tallinna tänavuses eelarves on lapsehoiuteenuse hüvitiste maksmiseks ette nähtud üle 1,44 miljoni euro.

„Teenuse hüvitamisega soovime anda vanematele rohkem valikuvõimalusi sobiva lapsehoiuteenuse leidmisel. Selleks et toetada eralasteaedades käivate laste peresid, hakkab linn ka käesoleva aasta sügisest ehk uuest õppeaastast kompenseerima eralasteaedades käivate Tallinna laste toidukulusid," sõnas abilinnapea Betina Beškina.

Hüvitist saab taotleda lapse vanem, lapse eestkostja või hooldaja, kes elab rahvastikuregistri järgi Tallinnas. Samuti peab lapse registrijärgne elukoht olema Tallinn. Õigus taotleda hüvitist tekib järgmisel päeval arvates päevast, mil lõpetatakse vanemahüvitise maksmine selle lapse eest, kelle jaoks lapsehoiuteenust ostetakse. Määrust rakendatakse tagasiulatuvalt 1. jaanuarist.

Korteriühistu ja -omanik saab tasuta õigusabi

Tallinna Korteriühistute Teabekeskus jätkab selgi aastal korteriühistute juhatuse liikmete ja korteriomanike tasuta õigusnõustamist.

Vabaduse väljak 7 infosaalis saab õigusabi järgmistel aegadel: esmaspäeviti kl 9–12, teisipäeviti 9–12 ja 13–17, neljapäeviti 13–17. Juristi vastuvõtule saab end registreerida argipäevadel kl 9–17 telefonil 6871 223.

Teabekeskuses selgitab Lia Niitaru Eesti Õigusbüroost seadusega ette nähtud õigusi. Korteriomanikke huvitab tema sõnul eeskätt majanduskulude jagamine, üldkoosoleku kokkukutsumine ja see, kuidas mõjutada juhatust oma kohustusi täima. Seevastu juhatuse liikmed küsivad enamasti võlgnevuste sissenõudmise võimaluste kohta, kuidas esitada võõrandamise nõuet või valida töövõtjat.

Mullu oktoobrist detsembrini sai teabekeskuses juristi tasuta nõu 216 inimest. Kõige enam pöördujaid oli Põhja-Tallinnast (50), Lasnamäelt (42) ja Kesklinnast (39). Eelregistreerimisel saab Eesti Õigusbüroo juristi kutsuda ka korteriomanike üldkoosolekule ja selle eest tasu ei küsita.

LINNAELU

Reidi tee ehituslugu

Kesklinna Sõnumite kauasel autoril Väino Rajangul ilmus mõni nädal tagasi trükist raamat „Reidi tee ehituslugu”.

Üksikasjaliku ülevaate kõrval tee projekteerimisest ja ehitamisest leiab raamatust kokkuvõtte aastatepikkusest arutelust ja kriitikast, mis saatis Reidi tee kavandamist alates eelmise sajandi lõpust, kui jutt käis veel Põhjaväilast. Autor vaatleb sedagi, kuidas on Reidi tee piirkond ajalooliselt arenenud ja oma nüüdisaegse ilme saanud ning mismoodi oli seal liiklus varem korraldatud. See ühtlasi selgitab tema sõnul, mis tingis vajaduse praeguseks valminud tee järele. Juttu ilmestavad arvukad pildid nii tee-eelsest ajast kui ka selle rajamise eri etappidest.

„Raamatu koostamise idee sündis 2016. aastal, kui kavandati Reidi tee valmis ehitada Eesti Vabariigi 100. aastapäevaks,” selgitab autor. Kuid teatavasti lükkus ehituse algus edasi ja tee ei saanud juubeliks valmis. Ometi mahtus teose ilmumine veel juubelipidustuste raamesse, nagu Rajangu tõdeb: „Eesti Vabariik 100 pidustuste lõppakordiks oli kavandatud Tartu rahu 100. aastapäeva tähistamine 2. veebruaril 2020. Raamatu väljaandmine oligi kavandatud enne seda kuupäeva.”

„Reidi tee ehituslugu” tuli trükist jaanuaris. Autori asjatundlikkuses pole põhjust kahelda – tal on doktorikraad majandusteadustes ning varem on ta avaldanud mitu sama piirkonna ajalugu ja arengut käsitlevat ülevaateraamatut.

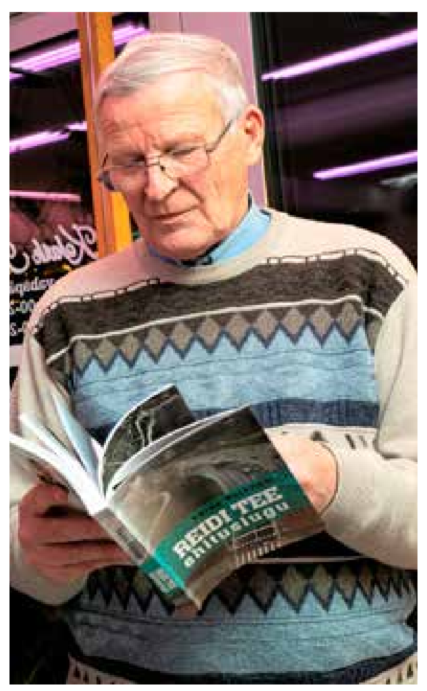

Väino Rajangu värske raamatuga.
Foto: Ilja Matusihis

Mayeri ja Girardi kanalid

Mayeri nimi seostub paljudel 1864.–65. aastal ehitatud trepiga Toompealt Komandandi teelt Vabaduse väljakule. See valmis Carl August Mayeri eestvõttel ja suuresti tema rahastamisel. Kuid 19. sajandi teisest poolest kuni 1930. aastate lõpuni oli Vanasadamas ka Mayeri-nimeline kanal kõrvuti Girardi kanaliga.

Kanalite nimed tulenesid suurärimeeste Georg Mayeri ja Arthur Girard de Sucantoni hoonetest, mille vahel kanalid asusid. Need algasid nüüdse D-terminali kohalt (bassein nr 2) ja ulatusid Reidi tee alani, võimaldades laevadel sõita raudteede ja ladude lähedale. Baikovi kalda kail paiknenud raudtee jaoks olid üle kanalite rajatud sillad (Edela sillad). Kanaliäärsetes hoonetes olid laod, külmhoone liha- ja piimasaaduste hoidmiseks, väljaveo kontrolljaam jm.

Kanalite asukoha määramisel on hea orientiir Uus-Sadama tänav. Selle vanalinnapoolses ääres olid hooned, raudteeharu, seejärel Mayeri kanal, kaks raudteeharu, kaks rida hooneid, raudteeharu, Girardi kanal ning jälle hooned ja raudtee (vt skeemi). Viimase raudteeharu asukohta näitab praegu Girardi hoonest säilinud kiviparketiga kaetud ala, mis jääb paekivist kaarja seina ja Kochi aitade kaarja seinaga hoone vahele.

Hoonetest on osa säilinud ja nendes paiknevad mitmesugused asutused (bürood, laod, töökojad). Girardi kanali asukohast Uus-Sadama tänava poole jääva paekivihoone mõne meetri pikkune osa lammutati Reidi tee rajamise tõttu ja laoti uus otsasein. Kanalid Härjapea jõeni ei ulatunud, nende vahele jäid raudteeharud ja üks laohoone, mille lagunenud müürid samuti Reidi tee ala vabastamiseks lammutati.

Linnaplaneerimise ameti arhiivis on kanali sulgemise projekt ja linnavalitsuse majandusosakonna kiri Weeteede Walitsusele 20. detsembrist 1937. Seal kirjutatakse:

„Linnavalitsuse 14. dets. 1937 otsuse alusel oleks Mayeri kanali täitmist võimalik lubada järgmistel tingimustel.

1 / Weeteede Walitsus ehitab omal kulul Linnavalitsuse poolt kinnitatud plaani järele kanalit asendavad torustikud.

2 / Külmhoone tegevus peab olema garanteeritud.

3 / Täidetud maa jääb Tallinna Linnavalitsuse omanduseks.”

Kanali sulgemise projekt (1.01.1938) nägi ette rajada täidetud alale kaks neljakandilist tõrvatud puust toru (nende kohta on lisatud joonised) reovee ja jahutusvee jaoks. Lisatud on märge, et plaan kinnitati linnavalitsuse koosolekul 11. jaanuaril 1938 järgmistel tingimustel (toome neist ära kolm esimest).

„1. Puutorude üksikute osade ühendamiseks tuleb tarvitada puust naelu.

2. Põiklauad toru nurkades tuleb ühendada omavahel tapiga, mis takistab laua nihkumist toru sissepoole.

Reovee ja toitevee juurdevoolu torustike sisse tuleb torude puhastamise otstarbel asetada igasse kaevude vahemikku vasktraat läbimõõduga 4 mm ja pikkusega kahekordne kaevude vahemiku pikkus.”

Reoveetoru suubus projekti kohaselt Baikovi kalda juures merre ja selle lähedalt algas ka jahutusveetoru. Keskkonnanõudena on projektis märgitud, et vältimaks sodi sattumist jahutusvee torru, tuleb ots varustada võrguga.

Toodud kuupäevad (14.12.1937 ja 11.01.1938) näitavad, kui kiiresti linnas tol ajal lahendati ehitusküsimusi.

Väino Rajangu
Reidi tee piirkonna elanik

Mayeri ja Girardi kanalite plaan 1916. Vasakul praeguse Lootsi tänava ääres Kochi aidad, paremal Uus-Sadama tänav ja lõunas Härjapea jõgi.

Linn annab restaureerimistoetust

Linnaplaneerimise ameti muinsuskaitse osakond võtab 2. märtsini vastu restaureerimistoetuse taotlusi.

Toetatakse kultuurimälestiste, vanalinna muinsuskaitsealal ja miljööväärtuslikel hoonestusaladel paiknevate hoonete ning üldplaneeringuga määratud väärtuslike hoonete restaureerimist, konserveerimist ja algsel kujul taastamist. Toetust antakse töödeks, millega alustatakse pärast taotluse rahuldamise otsust ja mis lõpetatakse hiljemalt käesoleva aasta 30. novembriks.

„Sel aastal eraldab linn restaureerimistoetusteks 250 000 eurot, toetuse maksimaalne suurus on 20 000 eurot ja toetuse maksimaalne määr 75% toetatava restaureerimistöö maksumusest,” märkis abilinnapea Andrei Novikov. Eelmisel aastal toetati 31 projekti kogusummas 216 000 eurot. Taotlusi esitati ühtekokku 62 kogusummas ligi 725 000 eurot.

Taotlusi saab esitada projekti- ja tegevustoetuste infosüsteemi iseteeninduskeskkonnas aadressil https://mittetulundus.tallinn.ee/iseteenindus. Uue süsteemi kasutuselevõtt on muutnud taotluse esitamise lihtsamaks ja kiirendab ühtlasi menetlust. Toetuse kohta jagavad infot muinsuskaitse osakonna spetsialistid.

Restaureerimistoetust saanud August Weizenbergi 7 enne ja pärast uuendamist.

Seenioride majas oli sarikapidu

Maleva 18 valmib aasta lõpuks seenioride maja, mis on saanud katuse alla.

Maja on kavandatud pensionieas tallinlastele, kel puudub elamispind või kes vajavad mõningast kõrvalist abi. Elamusse tuleb 80 korterit, millest 76 on ühetoalised ja neli kahetoalised, igas korteris tualett- ja pesemisruum ning kööginurk. Abilinnapea Eha Võrk kinnitas, et viiekorruseline korterelamu tuleb igati tänapäevane. See asub eemal suurtest magistraalidest, merelähedases rohelises asukohas.

80% korteritest on projekteeritud vastavuses invanõuetega. Hoone esimesel korrusel on ühiskasutatavad ruumid ja tugiteenused. Abilinnapea Betina Beškina sõnul hakatakse majas pakkuma eakatele ja liikumispuuetega inimestele vajadusel rehabilitatsiooniteenuseid (massaaži, ravivõimlemist). Selleks on hoonesse planeeritud eraldi ruum. Sotsiaaltöötajad korraldavad ka pesupesemise, toitlustamise jm teenuste osutamise. Lisaks on ühistegevuse ruumis võimalus huviringide ja klubitegevuseks.

7,5 miljoni eurose kogumaksumusega projekti kaasrahastab 2,5 miljoni euroga SA Kredex. Maleva 18 sotsiaalmaja rajamine on osa Tallinna eluasemeprogrammist seenioridele aastateks 2018–2023.

Uutes trammides on tasuta internet

Tallinna trammipargi uusimates CAF Urbos trammides levib sellest aastast tasuta WiFi.

Abilinnapea Andrei Novikovi hinnangul lubab tasuta WiFi-võrk tõsta ühistranspordi atraktiivsust ja ahvatleda seda kasutama aina rohkem inimesi. „Vabalt leviv internetiühendus ei ole abiks üksnes siia saabuvatele turistidele, vaid ka kõigile linlastele, kel lisaks tasuta ühistranspordile on nüüdsest võimalus kasutada uutes trammides ka tasuta internetti,” ütles Novikov.

Kokku 20 uues CAF Urbos trammis alustati WiFi seadmete katsetusi möödunud augustis ja paigaldus viidi lõpule jaanuaris. Tallinna Linnatranspordi AS-i trammide WiFi leviala allalaadimise kiirus on 100 Mbit/s, kuid iga kasutaja puhul sõltub see trammi asukohast ning internetti ühel ajal kasutavate sõitjate arvust. Lennujaama–Tondi liinil, kus kasutatakse peamiselt CAF tramme, sõidab igal tööpäeval ligi 30 000 inimest, kelle hulgas on palju Tallinna külastavaid turiste.

Veel on suurendanud kasutajamugavust ühistranspordis viipemakse võimalus pileti ostmisel ja sõiduõiguse kinnitamine ka nutitelefoniga viibates. Sama eesmärki teenivad bussipeatuste infotabloode võrgu laiendamine, liinigraafikute tihendamine ja uute liinide avamine.

AJALUGU

AVASTUSRETK üle Türgi tiiva Skåne bastionile

Hiljuti restaureeriti vanalinnas nn Türgi tiib ja selle külge ehitatud trepp, mis viib Toompea linnuse juurest Snelli tiigi äärse staadioni ja koerte jalutusplatsini.

Türgi tiib rajati Tallinna kaitsetsooni osana 17.–18. sajandil, mil linna kindlustati bastionidega. Bastionaalkindlustuste süsteem pidi asendama linnamüürist ja tornidest koosneva kaitseliini, sest suurenenud löögijõuga tulirelvad olid selle kasutuks muutnud. Bastionid võeti esmalt kasutusele Itaalias 16. sajandil ja täiustati järgneva aastasaja jooksul. Tegu on kiilukujulise viiekülgse suure muldkehaga, mis nn uushollandi süsteemis kaeti kivikattega. Peale bastionide kuuluvad sellesse kindlustussüsteemi ka väiksemad muldkehaga kaitsevallid – bastionide vahele rajatud ravelliinid ja nende eeskaitseks reduudid.

Rootsi ajal rajati Tallinnas selliseid bastione sõjainsener Erik Dahlberghi (1625–1703) eestvedamisel. Põhjasõja lõpuks jõuti kavandatud 11 bastionist välja ehitada kolm ja kuuest ravelliinist üks. Need olid Ingeri, Rootsi ja Skåne bastion ning Wismari ravelliin, mida maa peal näha ei ole. Türgi tiib kujutab endast Rootsi bastionist lähtuvat vaheosa järgmise bastionini, mida valmis ehitada ei jõutud.

Pärast Põhjasõda

jätkus muldkindlustuste kavandamine ja ehitamine Vene võimu ajal. Sellest on säilinud vallikraavi lõik tänapäeva Snelli tiigina ja Vabaduse väljaku all maa-aluses parklas eksponeeritud kunagiste muldkindlustuste tugimüürid. Kindlust oli plaanis veelgi laiendada ja täiustada, kuid nendest kavadest teostus vaid nn Kalaranna fort, mis valmis 1829–1837 ning kus asus Patarei vangla.

1857.–1864. aastal kustutati Tallinn Vene impeeriumi kindlustuste nimekirjast ja seega kuulutati senised kaitserajatised kasutuks. Kindlustused anti 1858 Tallinna linnale üle (viimased 1864) ja dokumentides loetleti ka nende nimed. Türgi tiiva nimetus tulenes nähtavasti asjaolust, et ehitis oli pooleli jäänud. Kuna parasjagu käis Krimmi sõda, siis seostus Türgi kõige negatiivsega – nii ka ehitis, mis nägi kummaline välja.

Kui enne oli kindlustusvööndi ja eeslinnade vahele ette nähtud hoonetest vaba tsoon, siis nüüd võis hakata siia maju ehitama. Parema ligipääsu Toompeale andis bastionide vahele rajatud kaks juurdepääsuteed – Falgi tee ja Toompea tänav. Bastionide vööndit hakati aga kujundama linna rohealaks. Näiteks rajati sel ajal linnapea eestvedamisel Ingeri bastionile nn Mayeri trepp. Järgnevatel aastakümnetel ehitati endisele esplanaadile Jaani ja Kaarli kirik ruumipuuduses eesti koguduste jaoks.

Bastionivööndi ümberkujundamine sellega veel ei lõppenud. Uue hoo sai see sisse 1930. aastatel, mil riigivanema üleskutsel algas terves riigis asulate ja kodude kaunistamise kampaania. Just sellest ajast pärineb arvatavasti ka Türgi tiiva trepp ja müüri servale ehitatud piire.

Taastamistööd

Järgmised suuremad korrastustööd olid seotud juba ettevalmistustega Moskva olümpiamängude Tallinna purjeregatiks 1980. aastal. Pärast seda seisis aga trepp ligi 40 aastat hooldamata ja muutus ohtlikuks, nii et suleti 2018. Aasta hiljem alustati trepi ja tugimüüride rekonstrueerimist. Tänavu jätkub bastionivööndi rajatiste korrastamine; restaureeritakse nn Gooti reduudi müürid ja rajatakse selle juurde trepp, mis hõlbustab liikumist Türgi tiiva trepi juurest Snelli tiigi äärde.

Lähiaastatel on plaanis korda teha ka vanalinna kõige suurem, Skåne bastion, mille eskarpmüüride pikkus on koos maa all asuvate osadega üle 500 meetri. Muldkeha pealse osa kohandamine tänapäeva vajadustele ei ole eriti keeruline: sarnaselt teiste bastionidega tekib korrastatud park, rajatakse välikohvik ja mänguväljakud. Samas oleks huvitav taastada ka mõni ajaloolise bastioni peal olnud suurtükitasku, et anda aimu selle ehitise algsest otstarbest.

Muuseas on Skåne bastioni eskarpmüüri taga täpselt samasugused kasematid nagu Ingeri ja Rootsi bastionis. Õigupoolest on need võlvitud käigud kõik omavahel ühendatud. Ingeri bastioni käigud on kasutusel Kiek in de Köki suurtükitornis asuva ekspositsiooni osana. Mõni aasta tagasi avati seal raidkivimuuseum. Kümmekond aastat kestnud projektiga korrastati Ingeri bastioni võlvitud kasematid, mida täitis vihmavesi.

Pärast Vabaduse väljaku aluse parkla rajamist on võimalik alustada linnakindlustuste ajalooga tutvumist just sealt, suundudes raidkivimuuseumist edasi Kiek in de Köki torni, Neitsitorni ja varsti loodetavasti ka Lühikese jala väravatorni. Samamoodi võiks kasutusele võtta ka Skåne bastioni käigud, nt vanalinna sõjamuuseumina, et tutvustada linnakindlustuste pikka ja huvitavat ajalugu. Millal ja kuidas need plaanid teostuvad, seda näitab aeg.

Eero Kangor
kunstiajaloolane

Restaureeritud Türgi tiiva tugimüür ja trepp.

Vanim vene kool sai vanalinnas tähise

Aadressil Pikk 69 jaanuaris avatud infotahvel tutvustab keskaegset kaupmehemaja, kus on tegutsenud ka Eesti vanim vene kool.

Maja on mitmeti tähendusrikka ajalooga: üsna hästi säilinud tüüpiline keskaegne hoone, kus ühe katuse alla mahtusid nii eluruumid kui ka kaubalaod, aga ka koolimaja. Alates 19. sajandist tegutses hoones Eesti vanim vene õppekeelega kool – praeguse nimega Tõnismäe reaalkool, mis sai läinud novembris juba 230-aastaseks (kirjutasime sellest meie lehe detsembrinumbris).

Tallinna vanimates kinnisturaamatutes mainiti kõnealust hoonet juba 14. sajandil. Kuni 19. sajandini olid hilisgootikat esindava majavalduse omanikeks kaupmehed, sh ka raehärrad. 1807 läks maja kooli asutamiseks keiserliku Tartu ülikooli kätte. 1873–1934 tegutses hoones vene algkool, mis oli sunnitud Teise maailmasõja ajaks majja tagasi kolima. Pärast sõda tegutses seal veel mitu kooli, nt 1953 Tööstuskool nr 1 ja hiljem kuni 1993. aastani eri nimedega kutsekoolid. 1996 tunnistati hoone kultuurimälestiseks. Praegu on aadressil Pikk 69 hotell Regent ja restoran Castello.

Infotahvli avamisel osalesid vene algkooli järeltulija, Tõnismäe reaalkooli praegused õpilased ja direktor Niina Sõtnik. Nad tegid ka lühiülevaate oma kooli ajaloost, mille hilisemast perioodist on osake lugeda siinsamas.

Mälestus legendaarsetest õpetajatest

Selles kohas, kus praegu on Tuvi park, asus midagi noorte looduseuurijate jaama sarnast. Kuidas seda kutsuti, ei mäleta. See oli piiratud kõrge taraga, mille taga oli viljapuu- ja köögiviljaaed – seal kasvatati palju köögivilju ja eri liiki viljapuid. Majas olid küülikute, siilide, lindude ja muude loomade puurid. Seal tehti ka teaduslikku tööd ja peeti sageli bioloogiatunde.

Samas kohas, vabas õhus, toimusid ka joonistamistunnid. Maaliti akvarellidega maastikke, kui ilm seda lubas. Kui ma ei eksi, andis joonistamist Nikolai Ivanovitš Kormašov. Kuid mäletan hästi, et õpilaste seas kutsuti kunstnikku Punapea-Koljaks. Kunstitunnid olid väga populaarsed. Tavaliselt olid need tunniplaanis viimased ja sageli jäid õpilased kauemaks, et oma tööd lõpetada. Ja õpetajal jagus kõigile nõuandeid ja lahkeid sõnu. (Nikolai Kormašov – Eesti kunstnik, maalikunstnik ja ikoonimaalija, kollektsionäär, restauraator, Venemaa loodeosa vanavene kujutava kunsti ja kultuuriloo uurija; Eesti Kunstnike Liidu auliige – *toim.*)

Laulmist andis John Herbertovitš Tungal – andekas õpetaja, dirigent, organisaator ning klassikalise muusika ja koorilaulu populariseerija. Tal oli suur kogumik klassikalise, sealhulgas ooperimuusika plaate. Tundides kuulasime muusikat, mida ta saatis eredate, väga kujundlike, meeldejäävate selgitustega. Ta korraldas meile kinoskäike, kui seal näidati kuulsate ooperite ekraniseeringuid. Koolil oli oma filmiprojektor, John Herbertovitš näitas sellega tundides muusikafilme. Tänu temale oli koolil hea koor. Mul vedas topelt: õppisin temaga ja laulsin tema kooris.

John Herbertovitš on igati lugupidamist väärt. 1969. aastal, kui tähistati Eesti laulupeo 100. aastapäeva, oli ta juubelilaulupeo peadirigent.

Keemiat õpetas Antonina Aleksejevna Žurina, keda asjata ei nimetatud legendaarseks õpetajaks. Olles üle elanud Leningradi blokaadi, pühendas ta oma elu laste õpetamisele. Keemia on õppeaine, mida pole just kõige lihtsam selgeks teha, kuid Antonina Aleksejevna oli alati tasemel.

Pole saladus, et lapsed kutsuvad õpetajaid sageli „füüsikuks”, „matemaatikuks”, „ajaloolaseks”. Antonina Aleksejevnaga seda ei juhtunud. 2000. aastate alguses, kui ta oli juba pensionil, kohtusime temaga sageli. Üks kord, kui me kooliaastatest rääkisime, ütles ta ootamatult: „Ma tean, et te ei hüüdnud mind keemikuks, vaid Sahharoosiks.” Olin hämmastunud ja ta jätkas: „Aga mulle meeldis! Sahharoos! Teadsin seda ammu.” Ta elas pika ja väärika elu, mis oli pühendatud lastele.

Seitsmendas klassis tuli juurde inglise keel, üheksandas trigonomeetria, joonestamine ja tootmisõpetus: spetsiaalne joonestamine (õpetaja Jevgeni Goljand) ja masinaehitus. Kooliaasta lõppes tootmispraktikaga. Kümnendas klassis lisandusid astronoomia, lähiajalugu, elektrotehnika ja sotsialistliku tootmise alused.

Tehti eksperimente, aastatel 1963–1965 oli kool üheteistkümneklassiline (et oleks aega õpetada keskkooliõpilastele kutsealade aluseid – *toim*). Õpilased said omandada masinakirjutaja, lukksepa, pooljuhtseadmete seadistaja või mõne muu eriala. Alates 1965/66. õppeaastast oli jälle kümme klassi, kuid erialakoolitust jätkati – omandasin joonestajakonstruktori eriala.

Pavel Kirillov
1966. aasta vilistlane

TEATED

VEEBRUAR HOPNERI MAJAS

HOPNERI MAJA

• **N, 20. veebruar** kell 17.30
LOENGUSARI. JÜRI KUUSKEMAA Tallinna pühakojad – Ukraina Kreeka-Katoliku Kolme Käe Jumalaema kirik
18. märts – Tallinna Nikolai kirik
16. aprill – Tallinna Jaani seegi kirik
Loengusarja hind 38€, üksikpilet 15€ (hind sisaldab loengut ja pääsu kirikusse), pääsmed müügil www.fienta.com/hopnerimaja
Lisainfo salme@hopnerimaja.eu või tel 6455 321

• **N, 20. veebruar** kell 19
LUULE- JA MUUSIKAÕHTU. „Elusarm" Birgot Kivinurm ja Margus Vaher
Maagilise õhtu mängib ja laulab akustiliselt romantiliseks Margus Vaher. Luulevõrku koob Birgot Kivinurm.
Pilet 10€, pääsmed müügil www.piletilevi.ee

• **R, 21. veebruar** kell 19
KONTSERT. Eesti tippsolistid. XIII Tallinna Talvefestival
Kristina Kriit (viiul), Oksana Sinkova (flööt), Tõnu Kalm (klarnet), Andreas Lend (tšello), pianistid Märten Karm, Lea Leiten. Kavas Stravinski, Bartók, Szymanowski jt
Pilet 12€/7€, pääsmed müügil www.piletilevi.ee

• **P, 23. veebruar** kell 15
KONTSERT. Noored ooperilauljad. XIII Tallinna Talvefestival
Sijia Liu (sopran, Hiina), Ziqi Wang (bariton, Hiina), Maria Veretenina (sopran, Suurbritannia), klaveril Piia Paemurru. Kavas Mozart, Donizetti, Puccini, Catalani jt
Pilet 12€/7€, pääsmed müügil www.piletilevi.ee

• **P, 23. veebruar** kell 18
KONTSERT. Andre Maaker – kaunimad laulud ja kodumaised viisid
Kitarrivirtuoos Andre Maaker annab oma uue plaadi „Meie laulu pidu" kodumaiste viiside ja kaunimate laludega kontserdi just kodumaa sünnipäeva puhuks.
Pilet 10€/8€/6€, pääsmed müügil www.fienta.com/hopnerimaja

• **K, 26. veebruar** kell 20
K, 11. märts kell 20
TANTSUKLUBI
Tantsuklubi on oma olemuselt linna kolinud külapidu. Tantsitakse eelkõige eesti tantse ja alati pillimehe ehk elava muusika saatel.
Hopneri Maja Diele saalis.
NB! Sissepääs Vanaturu kael 3.

• **N, 27. veebruar** kell 18
LASTEVANEMATE KOOL
„Pere kui süsteem." Auli Andersalu-Targo, psühholoog
Kevadine 6. loengust koosnev sari on suunatud lasteaiaealiste laste vanematele. Oma ala parimad lektorid räägivad lapse arendamise, kasvatamise ja talle kaasteeliseks olemise teemadel. Loeng kestab 1,5h ja loengu lõpus jääb aega küsimusteks ning vestluseks.
N, 12. märts kell 18 – **„Lapse suhted väljaspool kodu, suhete turvalisus ja suhtlemisoskused."** Auli Andersalu-Targo, psühholoog
N, 26. märts kell 18 – **„Lapsed ja uni."** Kene Vernik, psühholoog ja unenõustaja

• **L, 29. veebruar** kell 15–18
AJASTUMEIGI KOOLITUS – 1940ndad
Juhendaja Evelyn Nurmsalu
Ajastumeigi kooliituste sarja jooksul tutvutakse lähemalt eri ajastute stiilidega ja õpitakse iseendale tegema ajastumeiki. Koolitus sisaldab nii teooriat (mood, meik ja soengustiilid) kui ka praktikat.
Koolituse hind 45€, pääsmed müügil www.fienta.com/hopnerimaja
Lisainfo info@hopnerimaja.eu või tel 6455 321

SEENIORIDE ÜLIKOOL eestikeelsed loengud

• **K, 19. veebruar** kell 12, AJALUGU
„1944. SUUR PÕGENEMINE näitusest, põhieksponaadid. Paks Margareeta uus tulemine." Eero Rang, Eesti Meremuuseum

• **K, 26. veebruar** kell 12, KULTUUR
„Eesti kaasaegsest klaasikunstist." Kai kiudsoo-Värv, klaasikunstnik, disainer

NÄITUSED
03.02.2020 – 04.05.2020
Mariann Kallas Gobelääntvaibad

Raekoja plats 18 • 10146 Tallinn • Tel 645 5321 • 645 7220 • info@hopnerimaja.eu • www.hopnerimaja.eu

MÄRTS HOPNERI MAJAS

HOPNERI MAJA

• **02., 16., 30. märtsil** kell 18.15
13. ja 27. aprillil kell 18.15
UKULELE KOOLITUS TÄISKASVANUTELE
NB! Kursus on kompleteeritud!
Lisainfo katrin.valkna@hopnerimaja.eu või tel 6410 022

• **L, 07. märts** kell 13.00–15.30
LOODUSKOSMEETIKA VALMISTAMISE ÕPITOAD
Looduslike kreemide valmistamise õpituba. Juhendaja Helen Orav
28. märts – Looduslike kodupuhastusvahendite valmistamise õpituba. Juhendaja Helen Orav
18. aprill – Käsitöösseebi ja kehakoorija valmistamise õpituba. Juhendaja Heler Põld
Õpitubade sarja hind 65€, üksikpilet 24€, pääsmed müügil www.fienta.com/hopnerimaja
Lisainfo salme@hopnerimaja.eu või tel 6455 321

• **T, 10. märts** kell 18
VANADE TANTSUDE KLUBI
Õpitakse või meenutatakse 15., 16., 17. ja 18. sajandist pärit peamiselt seltskonnatantse. Hopneri Maja Diele saalis. NB! Sissepääs Vanaturu kael 3.
Sisseastumistasu 7€
Lisainfo info@hopnerimaja.eu või tel 6455 321

• **K, 11. märts** kell 18
LOENGUSARI. Taimeabi ihule ja hingele
Taimetark ja apteeker Maret Makko räägib lähemalt olulisematest ravimtaimedest, mida saab juba kevadel ja suvel korjata.
K, 25. märts – „Kevadine organismi- ja maksapuhastamine."
Loengusarja hind 60€, üksikloeng 15€, pääsmed müügil www.fienta.com/hopnerimaja
Lisainfo heleri@hopnerimaja.ee või tel 6410 022

• **K, 11. märts** kell 20
TANTSUKLUBI
Tantsitakse eelkõige eesti tantse ja alati pillimehe ehk elava muusika saatel.
Hopneri Maja Diele saalis.
NB! Sissepääs Vanaturu kael 3.

• **N, 12. märts** kell 18
LASTEVANEMATE KOOL
„Lapse suhted väljaspool kodu, suhete turvalisus ja suhtlemisoskused." Auli Andersalu-Targo, psühholoog
N, 26. märts kell 18 – **„Lapsed ja uni."** Kene Vernik, psühholoog ja unenõustaja

N, 09. aprill kell 18 – **„Väikelaps ja ekraanid: mida vanem peaks kindlasti teadma?"** Meelike Saarna, psühholoog ja pereterapeut
N, 23. aprill kell 18 – **„Lapse püühhoseksuaalne areng."** Pille Kütt, pereterapeut ja seksuaalnõustaja
Loengusarja hind 60€, üksikloeng 15€, pääsmed müügil www.fienta.com/hopnerimaja
Lisainfo katrin.valkna@hopnerimaja.eu või tel 6455 321

• **K, 18. märts** kell 17.30
LOENGUSARI. JÜRI KUUSKEMAA Tallinna pühakojad – Tallinna Nikolai kirik
16. aprill – Tallinna Jaani seegi kirik
Loengusarja hind 38€, üksikpilet 15€ (hind sisaldab loengut ja pääsu kirikusse), pääsmed müügil www.fienta.com/hopnerimaja
Lisainfo katrin.valkna@hopnerimaja.eu või tel 6410 022

• **N, 19. märts** kell 19
ETENDUS. SEPO SEEMAN „Eesti mees ja tema naine"
Laval Sepo Seeman. Autor ja lavastaja Tiit Palu.
Pilet 18 €/15 €, pääsmed müügil www.fienta.com/hopnerimaja või enne algust kohapeal.
Etendus on vaheajaga. Avatud on kohvik, mõtete kogumiseks ning enese kosutamiseks.

• **T ja N** kell 18–20
Hopneri Maja Naiskoor kutsub laulma!
Oma kolmandat hooaega alustav naiskoor ootab uusi lauljaid. Dirigent Elviira Maasalu
Osalustasu 35€ kuus
Lisainfo elviiram3@gmail.com või tel 5615 2424

SEENIORIDE ÜLIKOOL eestikeelsed loengud

• **K, 04. märts** kell 12, TERVIS
„Vaimse ja füüsilise tervise tasakaal." Anneli Salk, psühholoog ja Egle, füsioterapeut

• **K, 11. märts** kell 12, AJALUGU
„Veneetsia ja Püha Markuse kirik." Heiki Haljasorg, kultuuriajaloolane

• **K, 18. märts kell** 12.15, KULTUUR
„Üksik planeet." Andranik Kechek, heilloioja, improvisaator ja pianist

NÄITUSED
03.02.2020 – 04.05.2020
Mariann Kallas Gobelääntvaibad

Raekoja plats 18 • 10146 Tallinn • Tel 645 5321 • 645 7220 • info@hopnerimaja.eu • www.hopnerimaja.eu

Palju õnne!

98
Militina Kabrits
Erna Koovik

96
Uno Kanarbik
Elfriede Saare
Helja-Amanda Kukk

94
Evi Kruus
Armilde Reemets
Ivan Davydov
Zoya Nikolaeva
Zinaida Arsenieva
Zinaida Lodi
Helga Urb
Valentina Šilina
Jevdokia Antonova

93
Arvo Jaama
Elvi Altsar
Hilja Alavina
Eleonoore Meri

92
Leonida Mets
Leida Konsand
Sinaida Kiisk
Lia Bergert
Evdokia Anisimova
Kaisa Mens

91
Nikolai Žukov
Helje-Melanie Ment
Aino Pikka
Olga Kontšajeva
Virve Rausberg
Victor Parfenovich
Dolorice Raud
Lev Vassiljev
Aleksandra Järve
Veiner Svonkov
Valter Adams
Laine-Loreida Oder

90
Liia Palmse
Otto Neiman
Hellen-Maria Tamre
Estra Männi
Maie Nirk
Luule Helk
Leanora Nikov
Nelli Silvet
Alla Baikova
Helle Suurkask
Margarita Osipova
Lia Epštein

85
Evi Soo
Niina Tonkonožko
Viktor Pääslane
Reet Sapas
Ulvi Mölder
Ilda Demidova
Vera Nikolaeva
Maret Veske
Heljo Kruusma
Vitali Saveljev
Süzanna Veinstein

80
Tiiu Laido
Veera Vilks
Valentina Hajainen
Virve Karolin
Tiiu Peek
Mari Gutmann
Alexey Kosulnikov
Aime Suurpere
Lembit Kuris
Elfrida Ploom
Virve Aer
Gadobegim Yarvela
Eevi Valting
Lidia Terasmägi
Paavo Raidal
Ülo Tuulik
Krista Lutvei
Helme Toomann
Alidia Pedaja
Tiiu Otsus
Antonina Stumbris
Toivo Ninnas

*Kui te ei soovi oma sünnipäeva avaldamist Kesklinna Sõnumites, siis palume sellest kirjalikult teatada aadressil Kesklinna Sõnumid, Nunne 18, Tallinn 15058 või e-kirjaga kesklinnasonumid@tallinnlv.ee

KESKLINNA SOTSIAALKESKUSES

E, 2. märtsil kl 14 KEVADOOTUSE KONTSERT
Esinevad Bel Canto solistid, juhendaja Maia Moik.

E, 9. märtsil kl 14 NAISTEPÄEVAKONTSERT
Daame tervitab meesansambel Vikero, juhendaja Paul Ruudi.

R, 13. märtsil kl 19 KOMÖÖDIATEATRI ETENDUS RAE KULTUURIKESKUSES
Osades Marika Korolev ja Henrik Normann. Väljasõit Estonia vastast bussipeatusest kl 18. Hind 18 eurot (koos sõiduga).
Palume soovijatel registreerida ja tasuda infolauas.

E, 16. märtsil kl 14 HONGKONGI KONTRASTID
Eesti filharmoonia kammerkoori kontserdireisist Kagu-Aasiasse räägib ja näitab slaide Anne Ivaste.

N, 19. märtsil kl 15 TANTSUPÄRASTLÕUNA
Kevade algus tantsu ja lauluga! Tantsuks mängib orkester Liivabänd, juhatab Aare Pehka.

E, 23. märtsil kl 14 KEVAD SÜDAMES
Lembelaule esitab seeniorlauluvõistlustel osaleja Rudolf Ernesaks.

K, 25. märtsil kl 13 EKSKURSIOON LENNUJAAMA
Osalustasu 5 eurot. Registreerimine ja tasumine keskuse infolauas. Kestab 1,5 tundi, külastatakse reisiterminali jm üksusi. Tuur algab lennujaama infolaua eest. Kaasa võtta ID-kaart.

Avatud TIIU VIIESE maalinäitus.

E, 27. aprillil EKSKURSIOON LAHEMAA LÕUNAOSSA
Tallinn–Viru raba–Vana-Sirge küülikutalu–Kõnnu viinakõõk–Valgejõe veinivilla–Tallinn. Väljasõit kl 8, tagasi Tallinnas kl 18. Reisijuht Kaur Kivipõld. Hind 34 eurot. Soovijatel registreerida ja tasuda infolauas.

T, 28. aprillil EKSKURSIOON IDA-HARJUMAALE
Väljasõit kl 9. Lagedi mõisa kaudu Saha kabelisse, Maardu ja Kostivere mõis ja karstiala, Anija mõis, Kuusalu kirik, kl 14 lõuna Sõõgitoas. Lauritsa- ja Nelja kuninga kivi, Kiiu torn ja mõis, Vabadussõja mälestuskivi Valklas, Jägala juga jm. Tagasi Tallinnas kl 20. Reisijuht Jaan Maasing. Hind 35 eurot. Registreerimine ja tasumine infolauas.

Igal neljapäeval **kl 11–14 meditsiiniline nõustamine ja vererõhu mõõtmine**. Tasuta. Palume eelregistreerida infolauas või tel 646 6123.
Juriidiline nõustamine, jurist Kristel Tina. Tasuta. Vajalik eelregistreerimine infolauas või tel 646 6123.

Iga kuu teisel ja neljandal esmaspäeval **kl 14.30 Soomepoiste Leskede Klubi koosviibimine.**

Tegutsevad ringid, kursused ja ansamblid. Tööd jätkab ja uusi hoolealuseid ootab eakate päevahoid.

AVATUD E–R 9–17
Liivalaia 32 (sissepääs sisehoovist)
INFO: 646 6123
e-post: info@kesotskeskus.ee
KODULEHEKÜLG: www.kesotskeskus.ee
JUUKSUR, MANIKÜÜR ja PEDIKÜÜR: 645 9029

EAKATE PÄEVAHOID
E–R 7–18
RAUA 1
INFO: 5345 5026

KODULINNA MAJA ANNAB TEADA

Kuni veebruarikuu lõpuni kehtib Kodulinna majas toimuva kohta märgusõna -TALVEAEG. Ja selle tunnuseks on eelköige, et Nunnatorni kaudu linnamüürile ja tornidesse on võimalik minna kõikidel päevadel nädalas (v.a neljapäeval) kella 11–16. Märtsist alates lahtiolekuajad pikenevad.

Veebruari viimaste päevadeni on veel igaühel võimalus tõestada, et ta ei käi meie linnas silmad kinni ja pea mõtetest tühi. Meil on üleval *ca* 20 aastat tagasi tehtud pildid Tallinna miljööväärtuslikes piirkondades ja vanalinnas asuvatest majadest koos kommentaaridega – kas nende majadega on asjad hästi või halvasti. AGA NÜÜD? Sellise pealkirja all soovime saada tarmukatelt linnakodanikelt samadest majadest uusi pilte koos kommentaaridega – on nüüd asjad hästi või halvasti ja mida huvitavat on nende majadega linnapilti tulnud? Rääkisime sellest ideest ka muinsuskaitsjatega ja nad olid nõus välja panema kolm kena auhinda vastanutele (saajad selgitame loosiga).

Omaette askeldajatele pakume võimalust osaleda PÕIMEVAIBA TEGEMISE KURSUSEL. See tuleb küll alles 21.–25. märtsini, aga kohti pole palju ja huvilistel paras aeg tulla esmaspäeviti kl 16–18 Kodulinna majast läbi, et meister Külli Viili käest kursuse kohta täpsemalt uurida.

„Väärtuse" sarja tutvumiskäikudel on lähiajal plaanis:
1. märtsil tutvuda NUKUTEATRIGA,
8. märtsil VENE TEATRIGA,
15. märtsil ROOTSI-MIHKLI KIRIKU ja RANNAROOTSLASTE ELUGA,
22. märtsil LINNATEATRIGA.

Kusagile mahub ka tutvumine RIIGIKOGU ja DRAAMATEATRIGA, aga need ajad veel selguvad.

Nii või teisiti – meie majas on kombeks kõikidel ettevõtmistel osalemiseks eelregistreerida. Seda saab teha aadressil Gümnaasiumi 3, telefon valvelauas on 644 9867.
Kohtumiseni!

Tiina Mägi

VARIA

Postiljon ei põe liikumisvaegust

Andro Pappel on üks Kesklinna kogenumaid lehekandjaid. Tänu talle on lehed juba varahommikul elanike postkastides ning kord kuus jõuavad sinna ka Kesklinna Sõnumid.

Millal ja kuidas teist sai postiljon?

Umbes 13 aastat tagasi – käisin sel ajal veel gümnaasiumis. Otsisin sellist töökohta, kus saaksin kooli kõrvalt käia. Üks tuttav töötas Express Postis ja kutsus ka mind sinna. Läksingi.

Kas olete töötanud kogu aeg Kesklinnas?

Jah. Algul oli mul ainult üks piirkond, mille jõudsin enne kooli ära teenindada. Hiljem, kui ma koolis enam ei käinud, sain ajapikku piirkondi juurde. Kuid postiljoniameti kõrvalt olen saanud teha veel muidki töid.

Milline näeb välja postiljoni tavaline tööpäev?

Ärkan kell 3.30 ja jõuan tööle kella neljaks. Üks postiring kestab umbes neli-viis tundi, nii et kella üheksa paiku olen esimese ringi lõpetanud. Peamiselt kanname ajalehti ja reklaame, aga ka kirju ja ajakirju. Kui on palju reklaamtrükiseid, mis ei mahu ühekorraga kärusse, siis tuleb päeva jooksul üks ring veel teha. Mul on sammulugeja mobiilis ja see näitab, et üks ring on 12 km ehk umbes 16 000 sammu.

Kas saate kasutada mingeid abivahendeid?

Lehtede viimiseks on meil käru, mida saab vedada enda järel. Mõned lehekandjad kasutavad ka autot või jalgratast, aga minule meeldib käia jalgsi, sest kesklinnas on trepikojad kõik nii lähestikku. Autoga sõites tuleks iga saja meetri tagant otsida parkimiskohta ja see võtaks palju rohkem aega, kui jalgsi liikudes.

Millised on muljed kokkupuudetest oma teeninduspiirkonna elanikega?

Nendega me kuigi tihti kokku ei puutu, aga kui mõnes trepikojas inimesi näen, siis ikka teretame. Varahommikul kella 4–7 ajal tänavatel inimesi peaaegu ei liigugi, välja arvatud laupäeviti, kui pidulised hakkavad koju minema. Nemad on kõige jutukamad, vahel tahavad lehti lugeda, vahel niisama suhelda.

Kuivõrd nüüdisaja inimesed veel ootavad postiljoni?

Minu arvates paberlehtede tellimine viimase kümne aasta jooksul küll eriti vähemaks pole jäänud, vähemalt minu piirkondades. Mitte küll paljud, kuid mõnigi ootab lehti juba varahommikul kell seitse. Kui peaks mingil põhjusel hilinema, on ka nurisejaid, kes kohe meie esindusse helistavad ja kurdavad.

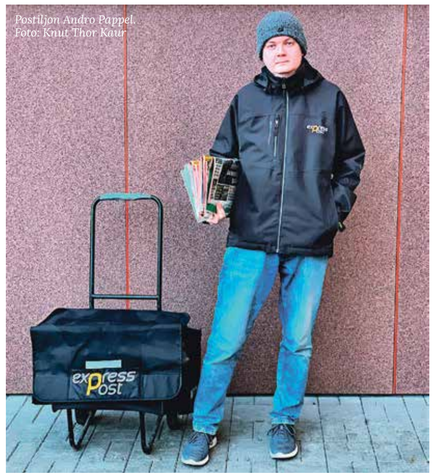

Postiljon Andro Pappel. Foto: Knut Thor Kaur

Mis on teie töös kõige meeldivam?

Mulle meeldib kõige rohkem see, et tööle pole vaja kaugele minna, ei pea tund või kauemgi sõitma. Ja päeva normsammud saab ka juba kella üheksaks hommikul tehtud!

Nii et igati tervislik amet! Kas on ka ebameeldivaid külgi?

Need tulenevad ilmast: kui sajab palju vihma, saavad riided märjaks; kui talvel on öö läbi lund sadanud, siis kella nelja ajal on kõnniteed nii paksu lume all, et raske on läbi sumbata. Sel talvel seda muret õnneks ei ole!

Tuludeklaratsiooni saab kauem esitada

Tulude deklareerimine e-MTA iseteeninduskeskkonnas algas mõni päev tagasi, aga tänavu on deklaratsiooni esitamiseks kuu võrra rohkem aega – tähtaeg on nüüd 30. aprill.

Maksu- ja tolliamet (MTA) soovitab inimestel, kes tahavad deklaratsiooni esitada paberil või kel on küsimusi, mitte tõtata kohe teenindusbüroosse. Paljudele küsimustele leiab vastuse kodulehelt www.emta.ee, võib saata e-kirja eraklient@emta.ee või helistada infotelefonile 880 0811.

Paljudel pensionäridel ei ole vaja üldse tuludeklaratsiooni esitada. Seda ei pea tegema, kui saadud tulu ei ületa kokku 6000 eurot aastas ja kui tulult ei ole vaja tasuda lisatulumaksu – aasta jooksul on maksuvaba tulu arvutatud õigesti ning pole olnud lisasissetulekuid. Seda, kas maksuvaba tulu on õigesti arvutatud, saab ise kontrollida e-maksuametis.

Kui osa makstud tulumaksu on õigus tagasi saada, siis teeb MTA seda tavapäraselt paari nädalaga. Kui andmed vajavad kontrollimist, siis hiljemalt 1. oktoobriks. Tagastamise kiirus ei sõltu deklaratsiooni esitamise ajast.

Mida muudab Brexit tarbijatele?

EL tarbija nõustamiskeskuselt saab abi vaidluse korral Suurbritannia kauplejaga 2020. aasta ehk üleminekuperioodi lõpuni.

Kuidas on tarbijate abistamine korraldatud alates 2021. aastast, ei ole veel teada.

Üleminekuajal kehtivad Suurbritannia kauplusest või e-poest ostes sealsed seadused, mis tarbija seniseid õigusi pretensiooni esitamise osas ei muuda. Tarbijatel on endiselt õigus nõuda defektiga kauba remonti, asendamist või raha tagastamist. Pretensiooni saab esitada ka teenustele. Tasub teada, et pretensiooni esitamise aeg uutele kestvuskaupadele on tavapärasest pikem – Inglismaal, Walesis ja Põhja-Iirimaal 6 aastat, Šotimaal 5 aastat.

Kehtib 14-päevane taganemisõigus, kui toode on ostetud sidevahendi abil (internet, telefon, kataloog). Aja arvestus algab päevast, mil tarbija kauba kätte sai. Üleminekuperioodil kehtib Suurbritannias samasugune defekti tõendamiskohustus nagu Eestis – esimese 6 kuu jooksul on see kohustus ettevõtjal, pärast tarbijal. Pärast üleminekufaasi võivad tähtajad muutuda, kuna need põhinevad EL seadustel.

Samuti ei muutu üleminekuperioodil reisija õigused, mis on kehtestatud EL määrustega. Kui lennud algavad või lõpevad EL riigis, Islandil, Norras või Šveitsis või on tegemist EL registreeritud lennufirmaga, siis kehtivad ka EL reisija õigused. Suurbritanniast väljuvate lendude osas alates 2021. aastast ei ole veel selgust. Küll on Suurbritannia valitsus teatanud, et Euroopa rongi-, bussi- ja laevareisijate õigused säilitatakse ka 2021. aastast.

EL on kaotanud mobiilikõnede rändlustasud – s.t helistamine, SMS-i saatmine ja internetis surfamine on EL piires ühe hinnaga. Kui Suurbritannia tühistab kehtivad lepingud, võivad rändlustasud seal muutuda.

Tulemas on tarbijaõiguste päev

31. märtsil algusega kell 11 toimub rahvusraamatukogu suures konverentsisaalis juba 12. korda tarbijaõiguste päev.

Seekord räägime alkoholi ja sigarettidega kauplemisest. Teatavasti ei ole tubakatooted müügikohtades enam nähtavalt välja pandud ja alkohol peab olema müügisaalis selgelt eraldatud muust kaubast. Kuidas on seadusemuudatusi siiani rakendatud, kuuleme tarbijaõiguste päeval.

Endiselt on väga palju küsimusi e-kaubanduse kohta. Millele tuleks pöörata tähelepanu kauba ostmisel või teenuse tellimisel e-poest? Kuidas on võimalik välisriigist tellitud kaupa tagastada? Mida peaks kaupleja teadma, et luua tarbija jaoks usaldusväärne e-pood? Seda arutame samuti tarbijaõiguste päeval.

Juttu tuleb ka lähiajal jõustuvatest muudatustest esimeses pensionisambas ning üürisuhetest – sealhulgas üürileandja ja üürniku õigustest ning plaanitavatest muudatustest ses osas.

Osavõtt päevast on tasuta. Soovijatele sünkroontõlge vene keelde. Tarbijaõiguste päeva koordinaator on linna ettevõtlusameti hinna ja tarbijakaitse osakond. Info telefonil 640 4232.

Tarbijakaitse tegutseb uuel aadressil

Alates 20. jaanuarist asub tarbijakaitse ja tehnilise järelevalve amet (TTJA) uuel aadressil – Endla 10a.

Kui varem asusid ameti töötajad kahel aadressil, siis uue kontori valmides koliti ühisesse majja Endla tänaval. Telefoninumbrid ja e-aadressid ei muutunud. Tarbija õigusi või ebakvaliteetseid tooteid-teenuseid puudutavate küsimustega võib pöörduda vastuvõtule esmaspäeviti kell 10–16 ja neljapäeviti 13.30–16. Tarbijaid nõustatakse telefoni teel tööpäeviti kell 10–15 numbril 620 1707.

Koronaviirus nõuab täit tähelepanu

Hiinas möllav varem tundmatu viiruse puhang on üks enim räägitud teema globaalses tervishoius. Viirusega nakatunud inimeste arv kasvab hüppeliselt.

Maailma Terviseorganisatsioon (WHO) on kutsunud kõiki maailma riike üles ette valmistuma koronaviiruse võimalikuks laialdaseks levikuks. Esimene haigusjuhtum registreeriti detsembris Hiina keskosas Wuhani linnas. Algul peeti seda kopsupõletikuks, kuid hiljem selgus, et haiguse põhjus oli varem teadmata tüüpi raske äge respiratoorne sündroom, mille põhjustas koronaviiruse nakkus.

Koronaviirused on tuntud alates 1960. aastatest. Nende nimetus tuleneb viirusmembraani väljaulatuvast, kroonikujulisest valgustruktuurist. Tavaliselt ei kujuta sellised nakkused inimesele tõsist ohtu. Nende kliinilised sümptomid on sarnased gripile, nagu külmavärinad, köha ja õhupuudus. Võib esineda ka seedetrakti häireid. Siiski on koronaviirused salakavalad ja neil on äärmiselt suur kohanemisvõime.

Praktikas tähendab see, et neil ei ole keeruline ületada spetsiifilisi tõkkeid ja nakatada teiste liikide esindajaid. Inimestel võib see põhjustada haiguse raskemat kulgu – õhupuuduse ja kopsupõletikuga, mis võib lõppeda surmaga. Teadlased on juba tuvastanud, et uus koronaviirus on kindlat tüüpi SARS-i viirus, mida esines Hiinas ja põhjustas aastatel 2002–2003 epideemia, mille tagajärjel suri üle tuhande inimese.

Tänapäeva globaalses maailmas pole ühegi viiruse levikule mingeid piiranguid. Haigusjuhtumeid on juba registreeritud väljaspool Hiinat – Tais, Jaapanis ja Lõuna-Koreas ning isegi Euroopas. Aga meie kaasmaalased armastavad külastada eksootilisi maid, eriti talvel. Hiina võimud üritavad piirata oma elanike liikumist, isegi sulgedes linnu.

See kõik ei ole lugejate hirmutamiseks ja kindlasti ei ärgita ma kedagi puhkuseplaane muutma. Tahan veel kord meelde tuletada pealtnäha ilmselgeid asju, kuid just sellepärast need sageli unustatakse või ei võeta arvesse. Peaksite olema ettevaatlik, kui ilmnevad haiguse esimesed sümptomid: palavik, köha, õhupuudus. See tähendab, kui tekivad SARS-i või gripiga sarnase koronaviirusega nakatumise esimesed märgid. Samuti võib see sarnaneda soolegripiga, millega kaasneb õhulahtisus, iiveldus ja oksendamine.

Koronaviiruse profülaktika on sama mis gripi korral: peske käsi seebiga või pühkige neid alkoholi sisaldavate salvrätikutega ja võimaluse korral vältige tihedat kontakti inimestega, kellel on nohu või gripp. Kõhimisel pange kindlasti suu ette taskurätik. Koronaviirusega patsiendile on ette nähtud ravi, mis põhineb laia toimespektriga antibakteriaalsete ainete kasutamisel, haiguse – SARS-i – arenedes määratakse antibiootikumid.

Oleme juba olnud tunnistajad kohutavatele prognoosidele, mis oild seotud „linnugripi" või „seagripi" levikuga. Pole välistatud, et praegune apokalüptiline hüsteerika on mööduv nähtus ja juba suvel naerame selle üle. Kuid ma ikkagi soovitaksin lähematel kuudel kõigil olla valvas, jälgida oma tervist ja järgida vajalikke hügieenireegleid. Olge toimuvaga kursis ning ärge jätke tähelepanuta terviseameti ja välisministeeriumi hoiatusi.

Olge terved!

Vladimir Afanasjev
arst

VARIA

Liivalossi lasteaed tähistas 60. sünnipäeva

Liivalossi lasteaia 60. sünnipäeva pidu peeti 5. veebruaril suure kontsert-etendusena rahvusraamatukogus.

Ajarännakul läbi kuue kümnendi esitas iga rühm populaarseima lastelaulu või -tantsu ühest kümnendist. Samuti sai meenutada, mis on selle ajaga muutunud hariduspõllul, millised olid põnevad ja tähtsamad sündmused ning meediakangelased. Sünnipäevapidu nautis kogu lasteaiapere, sõbrad ja koostööpartnerid. Juubilarile jagus palju õnnesoove ja kingitusi. Erilise juubelikingituse tegi armastatud lastekirjanik ja vanaema Leelo Tungal, kes kirjutas sõnad Liivalossi laulule. Viisi autor on lasteaia särasilmne ja loov muusikaõpetaja Liina. Lasteaed tänab kõiki õnnesoovide ja kingituste eest!

Politseid saab kutsuda numbril 112

Alates 1. märtsist on suletud seni politsei kutsumiseks kasutusel olnud lühinumber 110 ja kasutusele jääb vaid 112.

Möödunud suvest informeerib automaatteavitus kõne suunamisest hädaabinumbrile 112. Edaspidi kõnesid ei suunata, automaat teavitab helistajat, et number on suletud ja valida tuleks 112.

Politsei vana lühinumbri sulgemine lõpetab riikliku projekti ühtse hädaabiteenuse loomiseks ja kasutusele jääb Eestis üks hädaabinumber 112, kust saab kutsuda appi nii politseid, päästet kui ka kiirabi. See võimaldab helistajat täpsemalt positsioneerida.

Häirekeskus vastab aastas miljonile hädaabikõnele. Viie aastaga on politsei vana lühinumbri valijate hulk järjekindlalt vähenenud, olles alguses umbes 30% ja nüüdseks 2%. Tallinnast ja Harjumaalt tehti möödunud aastal vanale politsei lühinumbrile pooled 20 000 kõnest.

Häirekeskus seirab alates 1. märtsist aasta jooksul, kas vale numbri valinud siiski pöörduvad 112 numbrile. Seda tehakse veendumaks, et kõik hädasolijad saavad abi.

Häirekeskus

112 POLITSEI KIIRABI PÄÄSTE

Hädaabinumber kõikjal Euroopas!

Lasteaednikud õppisid konflikte lahendama

Endla lasteaias läinud novembris toimunud verge metoodika infotunnist alguse saanud mõte korraldada baaskoolitus sai teoks jaanuaris.

Kahepäevasel koolitusel Endla lasteaia eestvedamisel ja Kesklinna valitsuse rahastuse toel osalesid kahe-kolmeliikmelised tiimid peale Endla lasteaia ka Sipsiku, Virmalise, Päikesejänku, Südamekese, Komeedi ja Liivalossi lasteaiast. Võimalik oli õppida professionaalset sekkumist nii trotslikus kui ka agressiivses olukorras. Verge meetodid keskenduvadki konfliktsete olukordade lahendamisele kõigi osaliste õigusi ja turvalisust arvestades. Metoodikat rakendatakse koolides, haiglates, lasteaedades, hooldekodudes jm.

Verge koolitajail Martin Kallavusel ja Airiin Demiril on ainsatena Eestis õigus selle metoodika jagamiseks. Lasteaednikud õppisid koolitusel agressiivse käitumise ennetamise tehnikaid ja võimalusi, suhtlemist konfliktiolukorras ja verbaalsete piiride seadmise oskusi. Kõik koolitusel osalenud leidsid, et täienes oskus rahu luua ja lahkeks jääda, mis on tänapäeva haridusruumis ülioluline.

Tänusõnad öeldi Sipsiku lasteaiale, kes pakkus koolituseks lahkesti oma ruume, ja Kesklinna valitsusele toetuse eest.

Orhideepäevad botaanikaaias

28. veebruarist 8. märtsini on botaanikaaed taas orhideede päralt.

Orhideede välimus ja eluviisid on nii tavatud ning liikide mitmekesisus sedavõrd suur, et neid eksootilisi iludusi on püütud „taltsutada" sajandeid. Ammustel aegadel olid orhideed üksnes väga varakate inimeste lilled, tänapäevaks on neist aga saanud ühed armastatumad toataimed. Aretatud hübriidide nimekiri on nüüdseks juba tublisti pikem kui liikide oma, ehkki viimaseidki leidub maailmas ligi 18 500.

Killukese sellest põnevast maailmast püüab teie ette tuua botaanikaaed. Peale öite imetlemise on külastajatel võimalik kahel nädalavahetusel osta põnevaid orhideesorte kaasa. Kogenud spetsialistidelt saab küsida nõu orhideede kodus kasvatamise kohta. Näitus on avatud botaanikaaia kasvuhoonetes kell 11–16. Sissepääs tavahinnaga.

Foto: Jaan Mettik

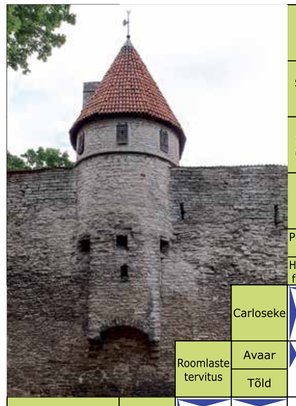

			Külmetus-haigus	Kaalium	Mini-lennuk	Noot	Klounid Piip ja …	
Spordi-kool				Suur karp / Ehitis pildil				
Sööma (ingl k)					Röövlind / 56.			
Antiik-aja keeled							Umbes / G-duur	
Purgitoidu bränd / Hollywoodi filmimees								
		Carloseke						Nina (vn k)
	Roomlaste tervitus	Avaar / Tõld			Tallinn (lüh) / Austraalia loomad			
Näkk	Majasilm			Tükki / Tema		Molübdeen / Õnne 13 tegelane		
Aasta	Tallinna sümbol / Puhkpilli-orkester							
EW riigimees			Autokodu / Laste-ekraan					Pärilikkus-aine
Noot		Eksistents / Mõõk		Rahvas (vn k) / Tohter				
Puhastama / Lind					Linn Hispaanias / Tööriista			
Pirtsakas			… Minor ja … Major / Liitium			Papüürus-laev / Aasta		
Kõrgemalt			Juurde panna / Meeter					
Tallinna joogivee allikas							EESTI RAHVA RISTSÕNAD RISTIK	

*Eelmise ristsõna õige vastus oli OLID ALLES AJAD. Õige vastuse saatnute seast pälvis auhinna **Virve Rohtla**. Palume järgmise nädala jooksul tulla auhinnale järele Kesklinna valitsusse Nunne 18. Siinse ristsõna õigeid vastuseid ootame **kuni 28. veebruarini** samal aadressil või e-kirjaga kesklinnasonumid@tallinnlv.ee. Taas läheb loosi auhind!*

KUULUTUSED

Taimeabi ihule ja hingele

Taimetark ja apteeker **Maret Makko** loengusari

11. märtsil kell 18
Kevad see on kaunis aeg. Vaatame mis õues rohetab?

25. märtsil kell 18
Kevadine organismi-ja maksapuhastamine.

08. aprillil kell 18
Kevadised rohelised vitamiinirikkad ravimtaimed ja salatid.

22. aprillil kell 18
Nuhtlus või õnnistus aias: naat, harilik kirikakar, põdrakanep ja orashein?

06. mail kell 18
Kevadised ravimtaimed: vereurmarohi, varsakabi, sinilill, vesihein, harilik kopsurohi, harilik kalmus, varemerohi?

20. mail kell 18
Toomingate ja sookailu õitsemise aeg.

Loengusarja hind 60 € / Pääsmed müügil: Fienta.com / Info tel. 6410022
Raekoja plats 18 / www.hopnerimaja.eu

HOPNERI MAJA

EESTI VABARIIGI **102.** aastapäeva kontserdid

24.02. 2020 Tallinna Filharmoonia Mustpeade majas

13.00 Kaitseliidu Tallinna maleva orkester, dirigent Kalev Kütaru
14.00 Tallinna Kammerkoor, dirigendid Heli Jürgenson, Mariell Aren

TASUTA

Tallinna Kultuuriamet

Kaardid ennustavad 24/7
Tel 900 1727
Vaata, kes on liinil: ennustus.ee

Maagia KV leiab
Teie kinnisvarale
ostja või sobiva üürniku.
Tel 5855 0720

MAAGIA KINNISVARA

NAHAARSTID
Kesklinnas
saatekirjata ja järjekorrata

Registratuuri tel. 669-08-06
*www.**vita.ee**/broneeri*

ALUSTAD SÜGISEL 2020 KOOLITEED?

Tule ja veeda vahva koolipäev Tallinna Südalinna Kooli kogupäevakoolis
28. veebruaril kell 9.00-15.00
Saad osaleda ainetundides ja aktiivsetes vahetundides, süüa koolilõunat ning osaleda kogupäevakooli õhtuses huvitegevuses.

AVATUD USTE PÄEVADEL KOOLIMAJAGA TUTVUMINE
29. veebruaril kell 10.00-13.30

TALLINNA SÜDALINNA KOOL
AB IMO PECTORE - KOGU SÜDAMEST

Lisainfo ja registreerimine kooli kodulehel
www.sydalinna.edu.ee

Kesklinna sotsiaalkeskuses alustab tegevust uus ring:

KÄEHARJUTUSE – VÄRVIMISE TÖÖTUBA

Värvime lillepotte ja 5-6 korraga (á 1,5 tundi) saab see valmis! Huvilistel helistada tel 6477 123 või tulla keskusesse Liivalaia 32. Tunnid hakkavad toimuma reedeti kell 13.

LOODUSKOSMEETIKA ÕPITUBA

METSIK ARMASTUS

L 07. MÄRTS KELL 13.00 - 15.30
LOODUSLIKE KREEMIDE VALMISTAMISE ÕPITUBA (JUHENDAJA HELER ORAV)

L 28. MÄRTS KELL 13.00 - 15.30
LOODUSLIKE KODUPUHASTUSVAHENDITE VALMISTAMISE ÕPITUBA (JUHENDAJA HELEN ORAV)

L 18. APRILL KELL 13.00 - 15.30
KÄSITÖÖSEEBI JA KEHAKOORIJA VALMISTAMISE ÕPITUBA (JUHENDAJA HELER PÕLD)

Töötoas vajaminevad materjalid on hinna sees.
Valmistatud tooted saab kohe koju kaasa võtta.
Õpitubade sarja hind 65€
Üksikpääse 24€
Pääsmed müügil: fienta.com
Lisainfo salame@hopnerimaja.eu, Tel 6455321

Raekoja plats 18
www.hopnerimaja.eu

HOPNERI MAJA

LASTEVANEMATE KOOL

LOENGUSARI
„Ta käib alles lasteaias"

Alustame loengutega, mis mõeldud lasteaialaste vanematele, teemadeks peresuhted, nutiseadmed, uni, suhted lasteaias, seksuaalsuse areng.

- **27.02.** kell 18.00 **„Pere kui süsteem."** Psühholoog Auli Andersalu-Targo
- **12.03.** kell 18.00 **„Lapse suhted väljaspool kodu, suhete turvalisus ja suhtlemisoskused."** Psühholoog Auli Andersalu- Targo
- **26.03.** kell 18.00 **„Lapsed ja uni."** Psühholoog ja unenõustaja Kene Vernik
- **09.04.** kell 18.00 **„Väikelaps ja ekraanid: mida vanem peaks kindlasti teadma?"** Psühholoog ja pereterapeut Meelike Saarna
- **23.04.** kell 18.00 **„Lapse psühhoseksuaalne areng."** Pereterapeut ja seksuaalnõustaja Pille Kütt
- **07.05.** kell 18.00 **„Kui laps on teistsugune."** Autismikooli looja, nõustaja ja terapeut Ivica Mägi

Täpsem info: www.hopnerimaja.eu
või katrin.valkna@hopnerimaja.eu,
tel. 6410 022

Loengusarja hind 60€,
üksikloeng 15€
Pääsmed müügil: Fienta.com

HOPNERI MAJA
Tallinna Kesklinna Valitsus